

dunărea de jos

231
IUNIE
2021

consiliul județean Galați ● centrul cultural „dunărea de jos“

muzeul satului

„Petru Caraman“

Concursul Național de Interpretare PIANUL FERMECAT

„Galațiul, un oraș cu vechi tradiții culturale, susținute de locuitorii săi îndrăgostiți de frumos și cultivând cele mai atractive manifestări artistice cu puternice rezonanțe, nu numai locale ci și, adesea, internaționale, merită și aportul modest al celor mai tinere generații de artiști care bat la porțile consacrării. Așa a luat ființă cel mai frumos proiect numit Concurs Internațional de Interpretare „Pianul FermeCAT”.

Prin acest concurs am căutat să încurajez elevii, să le stimulez ambiția și energiile creatoare în modul cel mai eficient cu putință. Pot spune că am pășit cu dreptul chiar de la prima ediție, fiind înscriși 70 de concurenți. Prima ediție, desfășurată pe 13 iunie 2015, a fost interjudețeană, cea de a doua națională, iar de la cea de a III-a ediție concursul a devenit internațional, având concurenți și de peste hotare.

Concursul este structurat pe categorii de vârstă în funcție de anul nașterii al concurenților și se dorește să fie un eveniment cultural ce promovează arta interpretativă. În acest proiect am pornit la drum cu parteneri de nădejde: Consiliul Județean Galați, Arhiepiscopia Dunării de Jos, Biblioteca V.A. Urechia, Editura Grafoart și bineînțeles Inspectoratul Școlar Județean.

În fiecare an au participat elevi din mai multe județe ale țării: Brăila, Constanța, Buzău, București, Focșani, Iași, Botoșani, Suceava, Prahova, Vaslui, etc., cât și de peste hotare: Republica Moldova, instruiți de profesori remarcabili dedicați profesiei. Rezultate foarte bune au obținut și elevii școlii noastre, materializate în premii și trofee. Începând cu Ediția a V-a, 2019, a fost introdus „Trofeul Concursului” sponsorizat de Casa Pianelor „Boem&Bol”, fiind câștigat de Cristea Sonia-Ioana din Focșani, profesor Collavini Doina de la „Asociația Collavini Art”.

Aduc mulțumiri membrilor juriului, profesioniști de excepție, care au sprijinit acest concurs în fiecare an, susținând la final câte un recital. Din juriu au făcut parte: Piro Gaqi (Albania), lector universitar doctor la Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte; Camelia Pavlenco, lector universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică, București; Anca Sandu, profesor la Liceul de Muzică „George Enescu”, București.

Le mulțumesc tuturor celor care nu au pregetat să mă acompanieze pe acest drum frumos al artei, încărcat de iubire și spiritualitate.

Succes!”

Profesor Capră Angelica

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Suflet către Suflet!

CONCURSUL NAȚIONAL DE INTERPRETARE
„PIANUL FERMECAT”
EDIȚIA A VI-A - 29 MAI 2021
CONCURS ONLINE

..Înființat în iunie 2015 la inițiativa doamnei profesoare Capră Angelica, cu sprijinul Consiliului Județean Galați, al conducerii și al colegilor de catedră ai Școlii de Arte din cadrul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Concursul Internațional de Interpretare „Pianul Fermecat” a fost primit cu mult interes de către școlile de arte și centrele culturale din țară dar și de peste hotare, încă de la prima ediție înscriindu-se peste 70 de concurenți. Având ca scop descoperirea și afirmarea tinerelor talente într-un cadru bine organizat, „Pianul Fermecat” este oportunitatea oricărui tânăr să prezinte cunoștințele însușite și să își pună în valoare calitățile și abilitățile artistice sub evaluarea atentă a unor personalități cu notorietate din domeniul muzical. Am considerat dintotdeauna că desăvârșirea unui moment artistic trebuie să își găsească finalitatea într-un cadru competitiv, să fie validat și apreciat de oameni cu competențe recunoscute din domeniu. Ca șef al Școlii de Arte, voi saluta și voi sprijini întotdeauna astfel de manifestări competițional-artistice în care sunt angrenați reprezentanți ai generațiilor următoare, tineri ce vor asigura continuitatea și transferul valorilor culturale între generații. Mă înclin în fața unor copii cu asemenea preocupări artistice, și le doresc mult succes în tot ceea ce fac”.

Susma Mihai
Șef Serviciu Școala de Arte

Rezultatele Concursului Național de Interpretare “Pianul Fermecat” Ediția a VI-a, 29 mai 2021

Categoria I - 2015

Trofeul Categoriei

Hârșu Kevin-Andrei

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul II

Comșa Albert-Cristian

Grădinița Nr. 41, București

Premiul III

Ispas Oana-Karina

Clubul de Muzică.Ro, București

Categoria II - 2014

Trofeul Categoriei

Neamțu Ioana-Sofia

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Premiul I

Aldea Sara

Școala Gimnazială „Elena Văcărescu”, București

Stănică Maria

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Categoria III - 2013

Trofeul Categoriei

Ciuculescu Lisa

Home Life Academy, TN

Premiul I

Măntoiu Carina-Maria

Colegiul Național de Muzică „George Enescu”,

București

Mogoș Sofia-Ioana

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.

Burada”

Niță Ecaterina-Maria

Ego Art Music, Iași

Premiul II

Boboc Maria-Alexandra

Centrul Județean de Cultură și Artă, Buzău

Caramalău Miruna-Nectaria

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Cucu Ecaterina-Maria

Asociația Artwork Atelier, Iași

Roșiu-Voicu Amalia

Școala Populară de Arte și Meserii, Tulcea

Premiul III

Hristov Maria-Patricia

Asociația Artwork Atelier, Iași

Mențiuni:

Lehaci Petra-Nectaria

Ego Art Music, Iași

Vasile Mara-Cristiana

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.
Burada”

Categoria IV - 2012

Premiul I

Iancu Beatrice-Maria

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Puia Nectarie

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul II

Căpățînă Anastasia-Mihaela

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Categoria V - 2011

Trofeul Categoriei

Stănică Matei

Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul I

Borș Andrei

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Grigoraș Maia Antonia

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.
Burada”

Oprea Antonio-Ștefan
Colegiul Național de Muzică „George Enescu”,
București

Pohrib Karla Miriam
Palatul Copiilor Galați/Clubul Copiilor Tecuci

Premiul II
Ciuculescu Miriam
Home Life Academy, TN

Cojan Cezar Liviu
Ego Art Music, Iași

Condache Rareș
Palatul Copiilor Galați/Clubul Copiilor Tecuci

Humă Ianis-Matei
Ego Art Music, Iași

Premiul III
Chețu Amalia Gabriela
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Lazăr Eliza
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Mențiuni:
Mihai Radu
Școala Gimnazială „George Bacovia”,
București

Șuteu Sebastian
Școala Populară de Arte și Meserii, Tulcea

**Premiul special pentru promovarea muzicii
românești**
Stănică Matei
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Categoria VI - 2010
Premiul I
Buturugă Alexis
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Moldovan Alessia-Maria
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Stan Cristian-Gabriel
Palatul Copiilor Galați/Clubul Copiilor Tecuci

Premiul II
Airinei Ana
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Groza Rebeca
Liceul Româno-Finlandez, București

Premiul III
Bulbașa Carina-Elena
Ego Art Music, Iași

Irimioaia Anastasia
Ego Art Music, Iași

Stoian Bianca
Școala Gimnazială „Șerban Vodă”, București

TitiȘan Alessia-Ariana
Clubul de Muzică.Ro, București

Categoria VII - 2009
Trofeul Categoriei
Tache David-Elisei
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul I
Băcanu Adelina-Crina
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Calinov Diana-Nicoleta
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Dumitrașcu Daria-Andreea
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.
Burada”

Puia Ștefan
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Tănase Mihai-Ștefan
Ego Art Music, Iași

Premiul II
Haras Theodor
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Maxim Ania-Alexia
Artwork Atelier, Iași

Premiul III
Ilie Miruna-Nicoleta
Școala Populară de Arte și Meserii „V. Lungu”,

Brăila

Solcanu Adrian
Ego Art Music, Iași

Mențiuni:

Brăilescu Mihai
Școala Populară de Arte și Meserii „Vespasian Lungu”, Brăila

Manea Emma-Anne-Marie
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul special pentru promovarea muzicii românești

Tache David-Elisei
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Categoria VIII - 2008

TROFEUL CONCURSULUI

Lefter Iulia-Daria
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Trofeul Categoriei

Petre Ana
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul I

Niță Cezara-Elena
Ego Art Music, Iași

Țirdea Alexandru-Constantin
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Premiul II

Filimon Andrei-Ronan
Palatul Copiilor Galați/Clubul Copiilor Tecuci

Lisă Andra-Teodora
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Premiul III

Cojocaru Andra-Ramona
Clubul Copiilor, Sector 4, București

Pechianu Bianca-Mara
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Radu Ștefan-Faust
Școala Populară de Arte „Titel Popovici”, Iași

Premiul special pentru promovarea muzicii românești

Petre Ana
Palatul Copiilor și Elevilor, Ilfov

Premiul special W. A. Mozart

Țirdea Alexandru-Constantin
Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Galați

Categoria IX - 2007

Premiul II

Perianu Elena
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”

Sultan Iosif

Școala Populară de Arte și Meserii, Tulcea

Premiul III

Lazăr Marian
Școala Populară de Arte și Meserii „Vespasian Lungu”, Brăila

Categoria X - 2006

Premiul I

Sula Redon
Tirana, Albania

Premiul III

Lihet Briana-Maria
Școala Populară de Arte „Titel Popovici”, Iași

Categoria XI - 2005

Premiul I

Anghelinei Codrina-Elena
Școala Populară de Arte „Titel Popovici”, Iași

Bodea Maria

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”

Premiul II

Topală Gabriela
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”

Premiul special J. S. Bach

Topală Gabriela
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”

PROFESORI AI ȘCOLII DE ARTE

„Acordeonul este un instrument înzestrat cu o emoționantă personalitate, de o sinceritate tiranică aproape, tălmăcind sufletul străzii, al mulțimii balurilor de cartier antrenate în vârtejul dansurilor populare.”

Pierre Mac Orlan

Omul sfințește locul.... Într-adevăr prin implicarea noastră sufletească în primul rând în ceea ce facem reușim să personalizăm spațiul temporal în care trăim și în care ne desfășurăm activitatea. Așa este și cazul clasei de acordeon a secției Școala de Arte a Centrului Cultural „Dunărea de Jos” care din 2001 a fost „păstorită” de Doru Cimpoeru, produs al pepinierii de valori a acestei instituții. Veritabil covurluian, încă din copilărie va lua contact în Scânteieștiul său natal cu muzica tradițională prin intermediul „starurilor” locale- lăutarii celebri ai locului: violonistul Vasile Mândrescu, acordeonistul Costel Lungu „Onoriu” și trompetistul Petrică Ignat „Pușcă” ce-î vor sădi în suflet pasiunea pentru tradiție și

folclorul muzical. Această valență sufletească capătă contur în 1996, când, mânat de dorința de a „învăța” instrumentul preferat (n.n-acordeonul) trece pragul Școlii de Arte din Galați înscriindu-se la clasa de acordeon a „genialului instrumentist și profesor” Stavăr Sândică, așa cum îl apreciază el cu deosebit respect pe cel care i-a fost mentor. De fapt, trebuie spus printre altele că bunul simț și respectul sunt note definitorii ce îl caracterizează pe Doru Cimpoeru în relația cu superiorii, colegii și elevii săi! Va reuși în scurt timp datorită talentului și seriozității sale să devină cel mai bun cursant câștigând încrederea profesorului său Stavăr Sândică și a lui Vlaicu Rusalin-directorul de atunci al Școlii de Arte. Drept urmare, ca o recunoaștere a meritelor sale, după absolvirea cursurilor, rămâne voluntar (!) în cadrul tarafului Școlii de Arte îndrumat de virtuosul instrumentist Gheorghiuță Bântu, actualmente dirijorul orchestrei Ansamblului Folcloric Profesionist „Doina Covurluiului” al Centrului Cultural „Dunărea de Jos”. Urmează, așa cum era și firesc, o lungă activitate didactică, ascendentă și fructuoasă și o colaborare cu orchestra Ansamblului Folcloric Profesionist „Doina Covurluiului” al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” ce a contribuit mult la desăvârșirea personalității sale artistice. De-a lungul timpului, în calitate de martor ocular, am remarcat la Doru Cimpoeru punctualitatea, seriozitatea, altruismul și colegialitatea de care dădea dovadă în timpul spectacolelor susținute de Ansamblul Folcloric Profesionist „Doina Covurluiului” al Centrului Cultural „Dunărea de Jos” atât în cadrul festivalurilor de gen naționale și internaționale, a spectacolelor susținute în marile orașe din țară și străinătate, dar și cu ocazia „turneelor” desfășurate la școlile și căminele culturale din satele și comunele ținutului Covurlui! Nu pot să nu menționez C.V-ul său profesional, apreciabil: absolvent al Facultății de Metalurgie din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați (UGAL), absolvent al Facultății de Drept al Universității „Danubius” și actualmente student al Facultății de Arte-specialitatea Interpretare muzicală a Universității „Dunărea de Jos” din Galați (UGAL)! Dar cea mai importantă licență obținută de Doru Cimpoeru este cea de la școala omeniei, unde a obținut un doctorat „magna cum laudae”. Concluzionând, noi toți cei de la Centrul Cultural „Dunărea de Jos” ne considerăm mai bogați avându-te drept coleg maestre Doru Cimpoeru!

Notre respect...

Eduard Gabriel Mihalcea

CALEIDOSCOP - IUNIE

1 iunie 1636: S-a născut **Nicolae Milescu Spătarul**, scriitor memorialist, teolog și diplomat român.

1 iunie 1926: S-a născut **Marilyn Monroe**, celebră actriță, model, cântăreață, sex simbol și divă pop.

2 iunie 1979: A avut loc prima vizită a unui Papă într-o țară comunistă, vizita Papei Ioan Paul al II-lea în Polonia, țara sa natală.

2 iunie 1816: S-a născut **C.A. Rosetti**, om politic și publicist român, unul din conducătorii Revoluției de la

1848 din Țara Românească și ai luptei pentru Unirea Principatelor Române.

2 iunie 1821: S-a născut **Ion C. Bratianu**, om politic și de stat român. De numele lui se leagă evenimente cruciale în nașterea națiunii române și a statului: Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor, aducerea ca domnitor a lui Carol I, Independența de stat și crearea Regatului României.

2 iunie 1904: S-a născut la Timișoara, **Johnny Weissmüller**, sportiv și actor american de origine română. A fost de cinci ori campion olimpic la înot (1924-1928), deținătorul a 67 de titluri mondiale și 52

de titluri naționale. A devenit celebru prin seria de filme Tarzan, ecranizări inspirate de romanele lui Edgar Rice Burroughs.

3 iunie 1940: Al Doilea Război Mondial: Se încheie bătălia de la Dunkirk, cu victoria germanilor, în timp ce britanicii evacuează sute de mii de soldați pe mare pentru a îi salva de la prizonierat.

3 iunie 2016: A murit boxerul american **Muhammad Ali** (născut Cassius Clay), campion mondial la categoria grea în mai multe rânduri și campion olimpic la JO de la Roma (1960).

4 iunie 1920: Se încheie **Tratatul de la Trianon** între Puterile Aliate și Ungaria. Astfel se recunoaște pe plan internațional unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România (a intrat în vigoare la 26 iulie 1921).

5 iunie 1947: A fost făcut public **Planul Marshall**, de către George Marshall, senator de stat al SUA, de ajutorare a țărilor din Europa Occidentală devastate de Al Doilea Război Mondial. Aplicarea acestuia a început de la 3 aprilie 1948, fiind în vigoare până în luna iulie 1951.

5 iunie 1968: Robert F. Kennedy, candidat la președinția SUA, este împușcat la „Ambassador Hotel” în Los Angeles, California de către palestinianul Sirhan Sirhan.

5 iunie 2002: La Institutul de boli cardiovasculare „Prof. Dr. C.C. Iliescu” din București a fost efectuat primul autotransplant cardiac, intervenție chirurgicală constând în explantarea cordului pacientului, repararea și redimensionarea în afara corpului pacientului și reimplantarea sa.

6 iunie 1942: Al Doilea Război Mondial: SUA a declarat război României și Bulgariei, declanșându-se, în zilele următoare, expedițiile aeriene americane asupra țării noastre, în special asupra Prahovei.

6 iunie 1944: Al Doilea Război Mondial: Începe **Bătălia Normandiei**. **Ziua Z** sub numele de cod Operation Overlord începe cu debarcarea a 155.000 de trupe aliate pe plajele din Normandia în Franța.

6 iunie 1987: A fost dat în folosință pasajul Unirea din Capitală, cel mai lung pasaj subteran auto bucureștean (900 metri din care 600 acoperiți).

6 iunie 1871: S-a născut **Nicolae Iorga**, istoric, enciclopedist, memorialist, prim-ministru, parlamentar, profesor universitar și academician român.

6 iunie 1883: A murit compozitorul român Ciprian Porumbescu. A compus printre altele: „Pe-al nostru steag e scris Unire”, „Trei culori” și prima opereta românească, „Crai Nou”.

8 iunie 1897: Cinematograful „Lumičre” a prezentat primele trei subiecte de actualități românești, filmate la 10 mai 1897, de către operatorul Paul Menu, din inițiativa ziarului L'Independance Roumaine.

9 iunie 1848: Începutul revoluției pașoptiste în Muntenia prin **Adunarea de la Islaz**. Ion Heliade Rădulescu citește Proclamația de la Islaz, programul Revoluției din Țara Românească.

9 iunie 1856: Vasile Alecsandri a publicat, în revista „Steaua Dunării”, poezia „**Hora Unirii**”; în scurt timp a devenit imnul de luptă pentru Unirea Principatelor, imnul unității naționale românești.

9 iunie 1912: A murit la Berlin, **Ion Luca Caragiale**, dramaturg, nuvelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru, comentator politic și ziarist român. Este considerat a fi cel mai mare dramaturg român și unul dintre cei mai importanți scriitori români.

10 iunie 1912: Mitingul aviatic de la Aspern (Austria) la care Aurel Vlaicu a obținut un mare succes; aflat în competiție cu piloți celebri ai timpului, a obținut premiul I pentru aruncarea unui proiectil la țintă, de la o înălțime de 300 metri și premiul al II-lea, pentru aterizarea la punct fix.

11 iunie 1848: Începutul Revoluției Pașoptiste în București. Domnitorul Gheorghe Bibescu este silit să semneze „Constituția” (proclamația și programul de la Islaz) și să recunoască guvernul revoluționar provizoriu.

15 iunie 1889: A murit poetul, prozatorul și jurnalistul român **Mihai Eminescu**. Este socotit de cititorii români și de critica literară postumă drept poetul național a tuturor românilor.

18 iunie 1815: **Bătălia de la Waterloo** (Belgia), în urma căreia Napoleon I, împărat al Franței (1804-1814 și 1815), a fost înfrânt de armatele anglo-prusace și a pierdut definitiv tronul Franței.

18 iunie 1917: A murit **Titu Maiorescu**, critic literar, eseist, estetician, filosof, pedagog, scriitor și politician român.

19 iunie 1899: S-a născut **George Călinescu**. Este considerat drept unul dintre cei mai importanți critici literari români din toate timpurile, alături de Titu Maiorescu sau Eugen Lovinescu.

Iunie, luna muzeelor

20 iunie 1938: În perioada 20 iunie - 25 iulie 1938 s-a desfășurat procesul de acoperire cu alamă a modulelor din fontă ale „**Coloanei fără sfârșit**”, operă a sculptorului Constantin Brâncuși, a cărei construcție a început la 15 august 1937.

20 iunie 1954: S-a inaugurat podul cu tablă metalică peste Dunăre la Giurgiu, numit **Podul Prieteniei**, pe atunci cel mai mare pod combinat (de cale ferată și rutier) din Europa, construit în doi ani și jumătate, în colaborare cu alte țări vecine.

20 iunie 1992: Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât **canonizarea** ca sfinți a voievodului Constantin Brâncoveanu și a copiilor lui, precum și a „binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt”.

20 iunie 1891: A murit **Mihail Kogălniceanu**, istoric, scriitor, publicist și politician român.

20 iunie 1995: A încetat din viață **Emil Cioran**, eseist și filosof român.

21 iunie 1848: În revista „Foaie pentru minte, inima și literatură” a apărut poezia „**Un răsunet**”, de Andrei Mureșanu. Din data de 24 ianuarie 1990, această poezie, pe muzica lui Anton Pann, a devenit Imnul de Stat al României, cunoscut sub titlul „**Deșteaptă-te, române!**”.

21 iunie 1527: A murit **Niccolo Machiavelli**, istoric, scriitor, politician italian. Este autorul lucrării „Principele”, primul tratat modern de politică.

23 iunie 1961: A intrat în vigoare Tratatul asupra Antarcticii, elaborat în anul 1959; tratatul bloca, pe o perioadă de 30 de ani, pretențiile oricărui stat la o suveranitate teritorială în Antarctica, unde cercetarea științifică este liberă, iar orice activitate cu scopuri militare este interzisă.

27 iunie 1967: Primul ATM (bancomat) din lume e instalat în Enfield, Londra.

30 iunie 1905: Albert Einstein publică lucrarea „Asupra electrodinamicii corpurilor în mișcare”, cunoscută astăzi ca teoria relativității.

30 iunie 1934: A avut loc, în Germania, masacrul împotriva liderilor asociațiilor politice rivale lui Hitler („**Noaptea cuțitelor lungi**”).

30 iunie 1936: A fost publicat romanul „**Pe aripile vântului**” al scriitoarei americane Margaret Mitchell.

Spre sfârșitul lunii iunie se redeschide sezonul de vizitare a muzeelor din Pădurea Gârboavele: Muzeul Satului Petru Caraman și Muzeul Zonei Pescărești. Centrul Cultural Dunărea de Jos vă așteaptă în timpul săptămânii și în weekend să redescoperiți casele și obiectele tradiționale, dar și cartea poștală reprezentând Muzeul Satului care va fi dăruită fiecărui vizitator.

În ziua de 12 iunie 2021, cu ocazia evenimentului național „Noaptea Muzeelor” s-au organizat expoziții de artă populară și icoane, recital de pian și un spectacol susținut de Ansamblul Folcloric „Doina Covurluiului”.

Evenimentul a fost cuprins în Programul „Muzeul Viu” și s-a desfășurat, cu începere de la ora 19.00, la Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității la Dunărea de Jos (Palatul episcopal), partenerul instituției noastre la acest eveniment.

“ABECEDAR ISTORIC GĂLĂȚEAN”

VICTOR CILINCA

Galațiul, construit după planurile Odesei?

Cel puțin partea centrală a orașului de astăzi, centrul Galațiului mai mic, de secol XIX, întins spre apus până după biserica Mavromol, a fost sistematizat după modelul unui mare port rusesc de la Marea Neagră. Domnitorul Mihail Sturza, începând cu al patrulea deceniu de secol XIX, „și-a dat toate silințele să vadă înflorind la Dunăre negoțul Galaților”, mai spune profesorul în monografia (carte de studii, cu un subiect principal o zonă, un oraș sau o personalitate) „Galații”. „Pentru sistematizarea orașului nou, [Sturza] a cerut contelui Pavel Kiseleff [gubernatorul rus al Principatelor Române] planurile orașului maritim Odessa pe care l-a luat model în dezvoltarea Galaților.” Marele port ucrainean Odesa a fost construit de ruși sub supravegherea unui guvernator, contele Armand de Richelieu, un francez. Sturza a dat hrisov, adică un decret, pentru înființarea unei „eforii de înfrumusețare a orașului”.

Porto-franco - bogăția portului! Prin acel hrisov, domnitorul a mai stabilit că Galațiul devenea Porto-Franco, adică mărfurile din lume care ajungeau la Galați, de unde erau cumpărate en gros, adică în cantități mari, de negustorii care le vindeau mai departe în țară sau în străinătate, erau scutite de taxe aici, ceea ce ne-a îmbogățit orașul în scurtă vreme. Au apărut mici fabrici, s-au ridicat multe case și clădiri frumoase pentru instituții! Și alte porturi dunărene au primit același statut.

La Biserica grecească, turlile arătau cu totul altfel decât azi. Mărimea bisericii este și o imagine a bunăstării activilor neguțători greci și a multor armatori - proprietari - greci de vapoare, și arată cât de importantă, numeric și economic, era comunitatea elenă!

Pentru a merge bine negoțul pe apă, domnitorul a dat o legislație care a dezvoltat portul, unde s-au construit astfel docuri solide și căi de acces. Metoda a fost una modernă, fără bani de visteria statului: negustorii bogați au obținut ieftin loturi mari de pământ, cu condiția să dovedească și că au ridicat „binale” (clădiri care sunt în construcție sau reparație) și să paveze strada care se făcea în dreptul pământului lor. Iar pentru a atrage mână de lucru nouă, numeroasă, necesară dezvoltării portuare, în special țărani care să renunțe la agricultură, venind la Galați cu căruțele ca să devină aici cărăuși, adică, căruțași pentru transportul

materialelor de construcție în port și a altor greutăți, acestora li s-a dat locuri de casă și grădină.

S-a procedat cam ca... la construcția Combinatului Siderurgic la jumătatea secolului trecut, când muncitori de la țară și din alte județe au primit

apartamente la bloc la Galați, lăsându-și la țară casele modeste, fără apă curentă și canalizare sau calorifer. Cărăușii au primit loc de case în viitoarele mahalale Lozoveni și Vadul Ungurului. La marginea căruia autoritățile au pus să se sape șanțul care împiedica să se fure marfă sau să facă trafic din orașul devenit Porto-Franco, „franc” însemnând „liber”, în acest caz, liber de taxe. „Orașul a fost împrejmuit cu un șanț de 1000 stânjeni de la Țiglina, prin suburbiile de azi [adică pe vremea lui Munteanu] Bucureștii Noi și Vadul Ungurului, până la Brateș”, care închidea pe atunci cu apa sa restul perimetrului. Șanțul avea deci vreo doi kilometri, căci stânjenul, unitate de măsură de dinaintea introducerii sistemului metric, varia între 1,96 m la 2,23 m. Iar o șalupă canonieră, cu cinci tunuri, patrula pe Dunăre. În sfârșit, orașul a fost legat printr-o șosea cu Iașiul, pentru prima dată un drum bun făcând

posibile transporturile de călători și de mărfuri în siguranță și pe orice vreme.

Rusaliile

Pogorârea Sfântului Duh sau Cinzecimea Iele, Frumoasele, Zâne

Rusaliile, cunoscută în lumea creștină ca Pogorârea Sfântului Duh sau, în popor, ca Cinzecimea este celebrată în fiecare an la 50 (cincizeci) de zile de la învierea lui Iisus („Sfintele Paști”).

Această importantă sărbătoare religioasă este una din cele 12 Praznice împărătești, dedicate atât lui Iisus Hristos cât și Fecioarei Maria (opt dedicate Mântuitorului și patru Maicii Domnului), trei dintre aceste praznice având dată mobilă/variabilă.

În calendarul creștin cât și în cel popular, de-a lungul anului se regăsesc sărbători cu dată fixă dar și sărbători cu dată mobilă, socotite după un algoritm reglementat prin decizia Sinodului I Ecumenic de la Niceea, din anul 325.

Duminica Cinzecimii este sărbătoarea pogorării Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, dar și sărbătoarea întemeierii Bisericii creștine, este ziua în care predica Sfântului Apostol Petru a însuflit și a determinat ca un număr mare de suflete (circa 3.000) să se convertească la creștinism, moment ce marchează întemeierea primei comunități creștine din Ierusalim (Fapte 11:41), considerat a fi nucleul Bisericii de mai târziu.

Duminica Mare sau Capătul sărbătorilor cum mai este denumită sărbătoarea de Rusalii încheie descoperirea față de lume și de creație a lui Dumnezeu, Cel în Treime, altfel spus, prin această sărbătoare se încheie seria sărbătorilor din ciclul pascal și din istoria mântuirii realizată de Iisus Hristos (învierea, înălțarea - la 40 de zile de la Paști și Pogorârea Sfântului Duh peste Apostoli), fiind celebrată prin două zile de sărbătoare (Duminica Rusaliilor și Lunea Rusaliilor/Lunea Sfântului Duh), timp de odihnă, meditație și reculegere, în care anumite munci ale pământului sau treburi gospodărești trebuie evitate pentru bune recolte și bunul mers al vieții cotidiene, în această zi, în funcție de regiune, ramuri verzi de tei sau nuc, de plop sau stejar, dar și flori sunt duse la biserică spre binecuvântare, care apoi se împart credincioșilor (simbolizând limbile de foc ale puterii Sfântului Duh pogorât peste Sfinții Apostoli), ce le pun la icoană sau își împodobesc casele, obicei păstrat până-n zilele noastre. În credința populară, teiul are proprietăți

protectoare și vindecătoare, în comunitățile tradiționaliste existând credința că teiul apără culturile și gospodăriile de grindină sau de duhurile rele ale ielelor/zânelor, în restul anului teiul fiind folosit ca leac, alături de soc, pentru că, în tradiția populară se știe că doar plantele culese în timpul dat, și până la Sânziene, au puteri vindecătoare.

La Rusalii, conform datinilor și credințelor populare, au loc o serie de rituri religioase pentru pomenirea morților (Sâmbăta morților, Moșii de vară), pentru că se crede că Rusaliile sunt spiritele morților, veniți de la Joimari să petreacă Paștile cu cei vii și care, refuză să se mai întoarcă sub pământ, începând a face rău oamenilor.

Pentru îmbunare, aceste spirite au fost denumite iele, frumoase sau zâne, cântecul lor, se spune, că poate fi auzit, în această perioadă a anului, pe lângă ape/izvoare, locul unde acestea dansează rămânând pârjolit și sterp, iar prin puterea lor putând îmbolnăvi/înebbuni oamenii, boală ce se poate asemui cu o stare de transă (numită popular luat de Rusalii), și care poate fi vindecată doar prin executarea jocului călușarilor, un obicei vechi, cunoscut în unele regiuni ale țării, despre care bătrânii cred că este un leac pentru cei atinși de iele/frumoase și de care te poți vindeca doar de Rusalii, prin puterea dansului călușarilor.

Tot din seria tradițiilor și credințelor legate de această zi, fac parte și superstițiile, care ne îndeamnă ca în această zi să se evite cearta, pentru a nu fi pedepsit de Iele și luat de Rusalii.

Ziua de Rusalii este sărbătorită și în alte țări, nu doar în România.

Laura Elisabeta Panaitescu

Serviciul Cercetare, Conservare și Valorificare a
Creației și Tradiției Populare Centrul Cultural
„Dunărea de Jos” Galați

FOLCLORUL ROMÂNESC PREZENTAT A FI...TRADIȚIONAL SÂRBESC (Elemente de analiză de specialitate)

Milenco Luchin

Motto:

„Cultura sârbilor din România - strivită ÎNTRE cunoștințele aparent docte (ale unor specialiști din Serbia) dar garnisite cu desconsiderarea celor autohtone și neștiința unor persoane de pe-aici, care netezește calea spre dezrădăcinare; cu referire la educație, folclor, etnografie, etno-muzicologie, artă scenică, sentimentul de apartenență la tradiții specifice și... similare.”

Partea I.

Preambul

Multe lucruri „ciudate” s-au întâmplat și se întâmplă în lumea muzicienilor profesioniști bănățeni, cu osebire sârbi de pe-aici, cu rădăcini culturale duble, deopotrivă sârbești și românești (aidoma subsemnatului), cunoscători ai folclorului românesc pe de o parte dar și al celui din Serbia (în fapt din tot spațiul ex-iugoslav), promovate, acceptate și admirate prin intermediul mijloacelor media ale audio-vizualului. Folclor autentic, sau compoziții de autor despre care se poate spune că țin de sfera folclorului. Mai mult ca sigur că la fel se întâmplă - cumva în oglindă - și cu muzicienii români de dincolo de graniță (din Serbia). În cazul nostru, cu mirare (muzicienii) asistau și asistă în continuare la preluarea unor cântece de peste graniță de către diverși soliști din România, care - cu texte traduse (ades, de calitate îndoielnică) - sunt prezentate a fi compozițiile lor. Nu tu drepturi de autor, nu tu precizarea că sunt create de alții. Și nu-i de mirare că sunt destui artiști cunoscuți/valoroși care se pretează la așa ceva. Circumstanțe atenuante pot fi doar dacă persoanele în cauză nu au cunoscut sursa, cam greu de acceptat. Bineînțeles că există și exemple de onestitate când informațiile exacte se precizează. În tot acest timp, nouă/minoritari sârbi fiind/ ni se cer referințe explicite asupra drepturilor de autor chiar dacă consemnăm, la piesele muzicale sârbești pe care le interpretăm, cui aparțin acestea; altfel, suntem pasibili de sancțiuni, amenzi, etc...

Și - de parcă cele enunțate nu ar fi destule, în sfera obiceiurilor tradiționale, sârbii din România devin laborator de experimentare a INTERPRETĂRII ERONATE a fenomenului de preluare a unor elemente străine propriei etnicități, un prim pas spre ceea ce denumim pierdere de identitate; motivat/prezentat -

probabil? - drept interferență folclorică. Cu atât mai grav mi se pare acest lucru, cu cât în spatele acestei situații se situează anvergura universitară a unor specialiști din Serbia, care prezentând rezultatele unor cercetări (chiar laborioase) pe teren, nu țin cont, DELIBERAT, de factori definatorii în care se dezvoltă/evoluează o comunitate: istoricitatea etno-muzicală, contextul mediului cultural majoritar-românesc, dinamica extraordinară a mutațiilor sub influența mijloacelor mass-media (radio, televiziune, mai nou internet), cu osebire provenind din spațiul ex-iugoslav; din care cauză se preiau la noi tot mai masiv - colac peste pupăză - elemente specifice altor zone folclorice din Serbia, mult îndepărtate de Banat, montate impecabil de coregrafi din patria mamă (promovate intens de formațiile de dansuri ale sârbilor din România, inclusiv de formația timișoreană, port-drapel a minorității sârbe, *Mladost*; e drept: cu prestații artistice notabile).

Partea a II-a.

Seminarul de folclor dedicat instructorilor și coregrafilor din Serbia și invitaților din „regiune”

A fost organizat în localitatea Krupanj/Serbia, în anul 2017, cu această ocazie a fost realizată și publicația - îndrumător - pusă la dispoziția participanților, având titlul:

„*Seminar de jocuri și cântece tradiționale ale sârbilor din Homolie, Iasenița, Clisura Dunării și Poliadia*”, sub egida Centrului de cercetare și conservare a jocurilor tradiționale din Serbia.

Am aflat că - pe baza acestei lucrări - s-au desfășurat și sesiunile practice din cadrul seminarului, sub îndrumarea unor coregrafi cu experiență, sesiuni care au beneficiat și de corepetitori. Dpdv pedagogic, la cele mai înalte standarde.

Evident că am fost deosebit de interesat de capitolul care se referă la Sârbii din România, gândind că - iată, în sfârșit -s-a ocupat cineva competent (din patria-mamă) și de noi, cei de pe-aici...

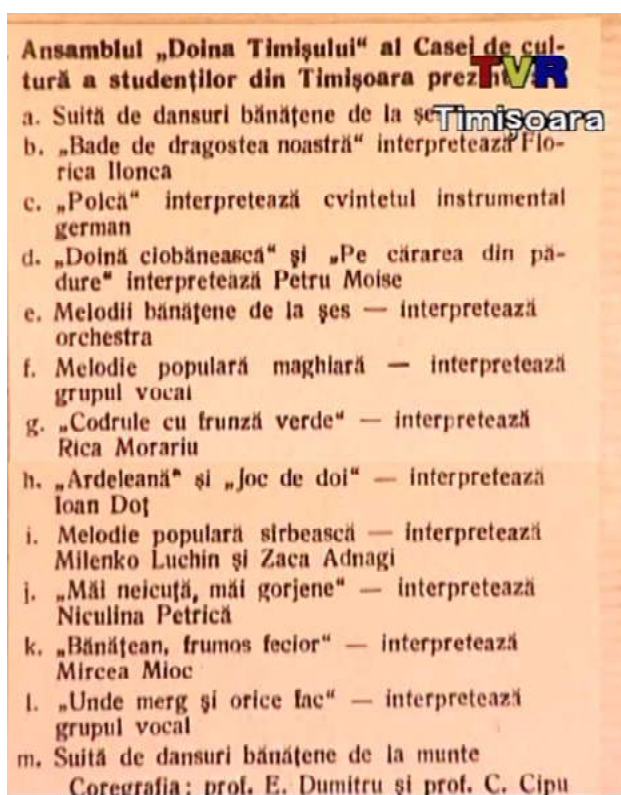
Materialul din îndrumător conține referințe de tip monografic, prezentări de specialitate și apoi, notațiile muzicale/melodice ale tuturor cântecelor/dansurilor rezultate după mai multe sesiuni de tip culegere de folclor, desfășurate la fața locului/pe teren (în câteva localități cu majoritate etnică sârbească din Clisura Dunării și Poliadia), de un colectiv coordonat de doamna doctor Selena Rakočević/Rakocevici, profesor de etno-muzicologie la Facultatea de Artă Muzicală/Belgrad, din care au făcut parte domnul Igor

Popov, de la Kikinda, doamnele etno-muzicolog Martina Karin și etnolog Mladena Prelič/Prelici, fiind menționat și colegul acesteia, domnul Miloš Rašić/Miloș Rașiți.

Partea a III-a.

Interferențele folclorice versus pierderea de identitate

În primul din cele două capitole alocate studiului referitor la zona menționată, din România, autorul, doamna doctor Selena Rakočević/Rakocević, a realizat o prezentare bine structurată, într-un limbaj elevat, cu multe trimiteri bibliografice, pe mai multe pagini a celor constatate și mai apoi studiate. Analizând însă conținutul, am remarcat cu mirare, că sunt incluse și melodii/dansuri românești, bănățene! Apare un set

întreg de astfel de dansuri, cam de-a valma (citez din textul de prezentare): hora, perinița?, sârba, ardeleana, brâul, învârtita și de doiul. E drept că se specifică (în text), cu subiect și predicat, apartenența acestora la „etnotopul” românesc.

Se pune întrebarea: care ar fi problema?

Faptul că în TITLUL îndrumarului în sine se prezintă dansurile TRADIȚIONALE ale SÂRBILOR din acea zonă. Și faptul că - subliminal - se induce indubitabil ideea că acestea ar fi sârbești. La fel prin postările materialelor video pe YouTube. Deci, în mod clar, doamna Rakočević CUNOAȘTE perfect situația etno-muzicală a zonei, dar totuși promovează - în opinia

mea - fără subtilitate, prin interpretare, un astfel de fals factual. Ori, ele - evident - NU SUNT ale sârbilor, sunt ale ROMÂNILOR.

Demersul este justificabil și din perspectivă personală, a carierei: că doară trebuie căutate noi câmpuri de investigație, deoarece acasă (în Serbia - de înțeles/natural) s-au cam epuizat și nu prea e câmp de desfășurare spre studiu. Trebuie publicate lucrări, de justificat activitatea profesională pentru care cu siguranță există competență, trebuie ieșit pe „piața cercetării științifice” (fără NICIO conotație peiorativă), trebuie - iată - susținute seminarii de tip „deschis”, trebuie școliți studenți...

De înțeles că așa-i în lumea univesitară și științifică/de cercetare, dar dacă toate cele se referă într-o ASEMENEA MANIERĂ la o minoritate aflată în pragul pierderii de identitate, atunci nu mai e nimic de înțeles și implică și planul etic! Este un brânci suplimentar spre prăpastie culturală minoritară, venit dinspre lumea științei. Spre deruta unor persoane onorabile, inimoase, de etnie sârbă din satele sârbești, cărora poate ar fi cazul să li se releve ceea ce se întâmplă și ceea ce NI se întâmplă. Cel mai important, să înțeleagă!!

Și să se înțeleagă faptul că există diferență substanțială între INTERFERENȚĂ folclorică și PIERDERE DE IDENTITATE, prin preluarea unor elemente străine de etnotopul propriu. În cazul de față, este vorba de influența unei majorități „înconjurătoare” românești, NON-OSTILE, preluarea fiind voluntară.

Nu contest faptul că s-a depus o muncă asiduă și că autorii stăpânesc metodele prin care se face o cercetare etno-muzicologică de teren, în spiritul unor precepte și metodologii care țin și de filozofia și teoria culturii, precum și (mai important în opinia mea) de sociologia culturii. Putem dezbate și polemiza asupra tuturor acestora (oricând se pot crea conjuncturi favorabile pentru acest lucru). Dar... foarte grav mi se pare interpretarea sugerată, cu totul FALSĂ a celor constatate/înregistrate cu ocazia cercetărilor de teren, sau - echivalent - concluziile/corolarul pe care le etalează persoanele responsabile de promovarea rezultatelor, prin toate mijloacele disponibile. Care direcționează păgubos evoluțiile viitoare ale conjuncturilor folclorice în zonă.

Deci, CONTEST cu vehemență mai ales atitudinea prin care - specialiștilor din Serbia - pur și simplu nu le pasă pe cine pot distruge dpdv cultural înregistrând, în stil REPORTERICESC „potopirea specificului etnico-zonal” cu elemente clar DIFERITE de moștenirea sârbilor din România! Prin interpretarea și direcționarea într-un sens CONTRAR PATRIMONIULUI IMATERIAL AL ACESTORA!

Nu este destul de clar? Este vorba de diferențierea clară dintre folclorul sârbilor și cel al românilor... A cui poate fi responsabilitatea?

Voi încerca să analizez dpdv principal un asemenea aspect, prin mijlocirea metodei de REDUCERE LA ABSURD (transpus din matematică). Să presupunem că un grup de cercetători etno-muzicologi din Serbia cercetează -la nivelul anilor 70/80 ai secolului trecut - jocurile tradiționale ale sârbilor din BANATUL DE ȘES, mai precis, la vest de Timișoara. Și participă la diverse evenimente în mai multe localități cu populație mixtă. Notează totul cu asiduitate, înregistrează audio și video, intervievează mai mulți informatori (în sensul culegerilor de folclor, pentru cei nefamiliarizați), apoi tipăresc publicații/îndrumare, organizează cursuri, publică lucrări științifice, prezintă rezultatele și concluziile la televiziune și la radio, DIRECȚIONEAZĂ prezentări scenice ale formațiilor folclorice.

DACĂ procedează la fel cum s-a procedat în cazul analizat, vor apărea dansuri/melodii ca în publicația cu pricina: sârbești, românești (dar, ale CICLURILOR de joc ZONALE), precum și - SUPPLEMENTAR, dansuri maghiare/ungurești (omniprezentul csárdás în diferitele lui variante) și germane/nemțești/șvâbești: valzer, polka.

Subliminal, toți prezumtivii participanți la seminar vor înțelege că ȘI acestea sunt dansuri sârbești. Ce-ar putea la o asemenea ABSURDITATE să-mi spună prietenul și colegul meu de scenă, Béla sau cel mai bun al meu prieten, Niky? „*Quod erat demonstrandum*”... Nu m-am putut referi la zilele noastre, întrucât, după 1990., din păcate pentru noi, majoritatea populației germane din Banat a emigrat în Germania.

Ar fi corespuns constatările de la fața locului cu realitatea? REPORTERICEȘTE - cu siguranță - da!, deoarece era de la sine înțeles că în satele din zonă, cu populație mixtă (multiculturalism de tip european cu mult înainte de a fi inventat politicește de Europa bruxelleză), TREBUIA să știi îngâna pînă și cuvintele arhicunoscutului cântec „Az a szép, akinek a szeme kék”, chiar și „Szép a rózsám, nincs hibája” și multe altele (în cazul trupelor muzicale serioase - și au fost destule!). Sau - la fel, la cele germane, chiar dacă nu sunt folklor (polka „Anneliese”, apoi la fel, „Rosamunde”). Recunosc faptul că la valsuri, le mai amestecam cu cele sârbești sau/și românești ale anilor ‘30, când se auzeau în toată sala și cuvintele

cântecelor, fără a fi deranjat cineva. (Dar NIMĂNUI nu i-ar fi putut trece prin cap să confunde vreun cântec sârbesc cu unul românesc, sau invers!! Respectiv, la fel - referitor la cântecele ungurești sau nemțești, în oricare combinație relațională le-am putea dispune cu celelalte). Se schimba însă situația dacă cumva era prezent și extraordinarul clarinetist Paia Maximov, prin entuziasmantele lui interpretări din repertoriul clasic strauss-ian. Până și sârbii și românii chiuiau de ziceai că ești la vreun Kirchwei/h (Chirvai) șvâbesc și nu la o petrecere sârbească (sau românească)...

Ar mai fi de notat câte ceva despre caracteristica multiculturală definitorie a Banatului: a fost posibilă în maniera statuată și datorită unei INTERRELAȚIONĂRI DEOSEBITE DINTRE CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE în Banat, de-a lungul timpului, cam singulare în Europa. Nu prea am văzut astfel de referiri în context, dar, mă bucur mult că sunt și alți bănațeni care pledează pentru această idee. Care ar merita o expunere mai extinsă... însă, altă dată.

La interpretări AIURISTICE, cele mai sus expuse reprezintă în vreun fel interferență folclorică? Doamne ferește!

Partea a IV-a.

Exemple și consecințe...

În plan general. Peste câțiva ani (nu mulți), când o trece și pandemia asta, la prestigiosul „Festival al inimilor” de la Timișoara (aflat și sub sigla CIOFF), pot veni ansambluri folclorice puternice din Serbia (puteți numi oricare oraș: Belgrad, Novi Sad, Niș...), cu dansuri sârbești, la care începutul ar putea fi „sitnana”, caracterizat și în prezentarea de pe YouTube, drept „dans specific LOCAL din Sviniața” (Sitnana, lokalno specifičan ples iz sela Svinica u Dunavskoj klisuri u Rumuniji), cum foarte prudent și ABIL este prezentat pe YouTube, (determinarea etnică fiind omisă; a se vedea captura-ecran de mai jos):

Dar ia s-auzim/în fapt să vedem/ cu ce „grozăvie” se descrie în carte: „sitnana, sa nedvojbenim srpskim etničkim odredjenjem“/„sitnana, cu o îndubitabilă caracteristică etnică sârbească”.

Ori, acesta este BRĂU, joc cu o INDUBITABILĂ caracteristică etnică românească, PUNCT! Nefiind cunoscător avizat, în privința costumelor, nu-mi pot permite a mă pronunța.

Și acest brâu nu este jucat altfel/în mod original/ de sârbi, fiind UNA din variantele în care se joacă acest dans în Banatul de munte! Pe-aici, pe la

noi, o știe toată lumea, dar o știe și doamna Selena Rakocevici. Și-atunci, DE CE??

Ar fi suficient, spre a nu o lungi prea mult, dar „musai-trebe” arătat încă un exemplu, care este și mai relevant! Pentru care se specifică: „*VLAŠKO moldavsko kolo*”/„*Kolo-Horă VALAHĂ de la Moldova*” (se referă la localitatea Moldova Veche de la Dunăre):

Determinanta etnică din titlu este o acceptare a faptului că jocul NU ar fi sârbesc... Dar explicația extinsă: „*Lokalno specifican ples Srba iz Stare Moldave (druga polovina XX veka)*”/„*Dans SPECIFIC LOCAL al SÂRBILOR din Moldova Veche (a doua jumătate a sec. al XX-lea)*” este - evident- FALSĂ, INEXACTĂ!

Cele două melodii ale jocului sunt ARHICUNOSCUTE brâuri ROMÂNEȘTI, SPECIFICE întregii zone montane a Banatului. NU SUNT și NU POT FI SPECIFICE SÂRBEȘTI!! Domnul prof.-maestrul Ciprian Cipu chiar mi-a atras atenția asupra primului, „Scoace calu-punie șaua...” îndemnându-mă să și verific faptul că a fost consemnat - ca atare - încă de prin anii '50/60 ai secolului trecut, de maestrul coregraf Ion/Ionel Marcu de la Opera timișoreană într-o publicație; la care coautor a fost colega domniei sale, de la Operă, doamna Mara Cărăuș/Carauș/Karauš, absolventă a Academiei de Coregrafie de la Leningrad și autor al mai multor coregrafii de la Ansamblul Sârb de Stat din Timișoara, la începuturile sale. Acest ansamblu a fost înființat în 1954 ca singura instituție de artă profesionistă sârbă din România și desființat în 1970. Atunci, printr-o parțială fuziune (reciprocă) cu ansamblul folcloric de la Caransebeș (desființat la rândul său cu acest „prilej”), a fost creat prestigiosul ansamblu profesionist, românesc, Banatul, de la Timișoara; la care a funcționat mai apoi, pentru o vreme - și o secție de folclor sârbesc. Nu-mi pot asuma niciun merit pentru aceasta, dar trebuie să o spun cu deosebit respect și pioșenie referitor la cele două mari personalități artistice bănățene, că am avut deosebita onoare să le cunosc, încercând cu asiduitate să asimilez ceea ce am putut afla de la domniile lor.

Partea a V-a.

Exercițiu de imaginație/plan... personal

Am înțeles/aflat. La seminar au fost prezenți și studenți /ucenici într-ale etno-muzicologiei, de la Belgrad. Prin modul în care s-a creat toată paradigma acestei cercetări asupra Sârbilor din România, SUBLIMINALUL bate și VA BATE FACTUAL-ul având în spate -nu-i așa? - competențe academice publicate și vizualizate pe media. Și acești studenți -în

mod logic - vor susține aceste „cunoștințe” în mediile culturale pe care le vor frecventa.

Și-atunci, peste vreo 20÷30 sau mai mulți ani, se poate întâlni să zicem/presupun, fiica nepoatei mele cu vreunul din copiii unuia dintre studenți (să dea Dumnezeu să fie așa, cu urări de sănătate tuturor!). Care o vor „rușina” pe strănepoata mea: „păi, tu draga mea, HABAR N-AI că acesta e dans sârbesc? IN-DU-BI-TA-BIL! Îți spunem noi, că e scris și în studii științifice (nu tocmai așa, dar cine se va căzni să deschidă în viitor vreo carte?); dar mai bine uită-te la clipurile acestea... etc etc...”

De neimaginat pentru sârbii din România, dar... perfect posibil (din păcate) dacă tinerii cursanți ai Seminarului vor „valorifica” cele prezentate (la capitolul invocat) de autorii Îndrumarului!

Notă:

Milenco Luchin - muzician profesionist, sârb bănățean de Timișoara, președinte al Asociației Culturale Beli Bagrem/Băgrinul Alb, dirijor al proiectului orchestral simfonic Bezdan al asociației; înainte de 1989, membru fondator și mai apoi, ani de zile, conducător muzical și artistic al Ansamblului Studențesc Sârbesc Mladost din Timișoara, membru al Ansamblului Studențesc Doina Timișului.

СЕМИНАР ТРАДИЦИОНАЛНИХ ИГРА И ПЕСАМА
СРБА ИЗ ХОМОЉА, ЈАСЕНИЦЕ, ДУНАВСКЕ КЛИСУРЕ И
ПОЉАДИЈЕ

- ПРИРУЧНИК -

Крупань, 27.10.-01.11.2017. год.

Călușul vâlcean între ritual și spectacol

Sărbătoarea Rusaliilor este însoțită, în vetrele folclorice din județele Vâlcea, Olt, Teleorman, Ilfov, Dolj și Argeș, de desfășurarea unui ritual străvechi – Călușul, obicei cu rădăcini în epoca pre-creștină, care înglobează practici de purificare, vindecare, fertilitate și alungare a spiritelor rele, realizate prin jocuri călușerești și o înlănțuire de strigături, ritualuri, descântece și momente de satiră. Denumirea obiceiului, în strânsă legătură cu simbolul calului, venerat ca întruchipare a soarelui, a puterii și fertilității, provine de la căluș - partea de lemn a căpăstrului.

La baza practicării obiceiului stă ceata călușarilor, care se compune dintr-un număr impar de flăcai sau bărbați tineri, este condusă de un „vătaf” și include personaje precum „mutul” sau „stegarul”. Membrii cetei au o vestimentație și o recuzită specifice care îi identifică drept practicanți ai acestui obicei și anume: costume cu semne distinctive - cămăși cu motive florale, cusute, de obicei, cu arnici roșu, bete încrucișate peste piept și spate, pălării decorate cu diferite podoabe, panglici, încălțăminte specială cu pinteni, ciucuri și clopoței la picior. Recuzita cuprinde

elemente la fel de spectaculoase: bastoanele de lemn, steagul, plantele cu puteri tămăduitoare - usturoi, pelin, ulcica, găina (sacrificată în scopul vindecării celor în suferință), masca, sabia și biciul mutului, biciul fiind întâlnit și la vătaf pentru ghidarea cetei sau, după caz, corijarea celor care nu țin bine ritmul jocului. Lăutarii sunt prezenți în desfășurarea obiceiului, având o comunicare perfect armonizată, „din ochi”, cu vătaful, pentru alternanța momentelor de joc, elemente de ritual, momente satirice etc.

Despre obiceiul derulat în comuna vâlceană Frâncești ne vorbește profesorul George Nenițoiu, instructor, alături de vătaful Gheorghe Țântu, al Formației de călușari din localitate: «Intrarea tinerilor în ceată se face printr-un ceremonial special, în dimineața primei zile de Rusalii, când ceata de călușari se adună în curtea bisericii din sat pentru a depune jurământul „la steag”, steag care se leagă cu un prosop, pelin și usturoi pentru fiecare membru al cetei, primind în același timp și binecuvântarea preotului. Numai după acest legământ se poate pleca la colindat.

Umblând pe ulițele satelor, de multe ori sunt chemați la casele unde se găsesc suferinzi de anumite boli. Aceștia sunt așezați pe o pătură în fața casei, iar ceata îi inconjoară jucând în timp ce vătaful, alături de mutul cetei, rostește o rugăciune, preluând suferința acestuia, putând afirma faptul că, nu de puține ori, s-au vindecat miraculos.

Cât despre rolul mutului există mai multe legende. Se zice că un dac a fost prins de o legiune romană, care i-a cerut să spună unde se ascund camarazii lui, numai că acesta nu a răspuns. Atunci romanii i-au tăiat limba și l-au lăsat să plece, urmărindu-l până în tabăra unde erau camarazii lui. El, nemaiputând vorbi, a început să țopaie, să sară de pe un picior pe altul arătând din ce parte venise, numai că era prea târziu.

După ce străbat, astfel, satele timp de o săptămână și realizează aceste practici binefăcătoare, de vindecare a celor „pociți” de iele, de aducere a fertilității în familie, de protejare a gospodariilor de duhuri rele, călușarii încheie ritualul cu obiceiul numit „spatul călușului” la care participă toată suflarea satului. În timpul jocului, un membru al cetei este lovit în spate cu o oală de pământ plină cu foc. Aceasta se sparge și călușarul moare. Este jelit de toți, preotul îi face o slujbă și este dus la groapă. Ca prin minune, acesta își revine și se întoarce la camarazii lui. Bucuria este fără margini, steagul se rupe, usturoiul și pelinul se împart

tuturor celor care au venit la acest ritual, după care se prind într-o horă cu membrii cetei de căluș. Oamenii pun usturoiul și pelinul, fiecare la casa lui, la o icoană, pentru a avea parte de sănătate și pentru a alunga spiritele rele.»

Complexitatea și frumusețea ritualului au dus la înscrierea acestuia, în anul 2008, în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial UNESCO.

Județul Vâlcea este una din vetrele cu o bogată tradiție a Călușului, iar prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, este gazda unei manifestări culturale de valorificare și promovare a componentelor acestui obicei (joc călușeresc, elemente de ritual, costum) și anume Festivalul Călușului Vâlcean. Timp de unsprezece ani, Festivalul s-a desfășurat la Șirineasa, a doua zi de Rusalii, iar din 2019, la inițiativa Consiliului Județean, acesta se derulează, în paralel, și la

Rm.Vâlcea, facilitând astfel “coabitarea” fericită a două evenimente de profil - unul “de vatră” și celălalt “de scenă”, în care au performat, de-a lungul vremii, cete de calușari din Frâncești, Șirineasa, Drăgoești, Măciuca, Stănești, Bălcești, Fântărești, Drăgășani, Rm.Vâlcea ș.a

Amalia Boari,
șef serviciu
CJCPCT Vâlcea

RUSALIILE DE ODINIOARĂ Ineditul Căluș din satul dobrogean Zorile

În seara zilei de 24 februarie 2019, în sala Teatrului „Jean Bart” din Municipiul Tulcea, Ansamblul Artistic Profesionist „Baladele Deltei” al Primăriei Municipiului Tulcea prezenta, în premieră, tabloul coregrafic „Călușul dobrogean, Călușul dunărean”. Spectacolul, în coregrafia maștrilor Theodor Vasilescu, Marin Barbu și Ștefan Coman, avea să atragă atenția și chiar să intrige, un căluș dobrogean nefiind o propunere familiară nici măcar celor care au cunoștințe mai bogate în domeniu. Asumându-mi

Teleorman, cu excepția a trei familii, provenite din Dăbuleni (Județul Dolj) și una din Putinei, Giurgiu. Ceata (călușari nu mai erau nicăieri, în jur, ci doar în Zorile!) era formată din 8 călușari și Mutul și juca: la Rusalii (cincizeci de zile după Paști), câteva zile; când era invitată, la hramurile bisericilor; la casa unde era un om bolnav; în curțile (din satele Zorile, Valea Rea, Șipote) unde voiau gazdele să le joace în curte, pentru prosperitate și bunăstare, când invitau și plăteau. Tradițional mai juca de Izvorul Tămăduirii (în vinerea

concizia, încerc să-l prezint în câteva cuvinte și o să încep prin a preciza că obiceiul și jocul în cauză sunt originare din satul Zorile, Comuna Adamclisi, Județul Constanța sau, mai bine zis, de aici le-am cules noi. Am ajuns acolo în toamna anului 2018 curios și nerăbdător, deoarece văzusem jocul încă din anul 1987, la Constanța și îmi rămăsese întipărit în minte. Punerea sa în scenă după anul 1990 pot spune că a fost o ambiție a mea, susținută de maestrul Theodor Vasilescu, cel care, în juriul unui concurs fiind, cu mulți ani în urmă, a avut inspirația de a-l filma.

Povestea dobrogeană a Călușului ne-a fost relatată de Nicolae Burcea (N.B.), născut în anul 1940, fost Mut în ultima formulă a cetei și Marian Zamfir (M.Z.), născut în anul 1962, fost călușar. Ea își are începutul în anii 1878-1879 când în acest sat, purtând pe atunci numele turcesc de Cherem-Kunissau Kerimkuyusu, au sosit familiile de coloniști aduse de victoria Armatei Române în Războiul de Independență (1877-1878). Ei proveneau din zona dunăreană Vlașca

Săptămânii Luminate), la marginea satului, într-un loc aflat între sate și numit *La Carieră*. Jocul se desfășura lângă o cișmea și venea lumea cu căruțele din mai multe sate.

În satul Zorile, *Rusaliile* era considerată o sărbătoare religioasă „foarte puternică”, interlocutorii noștri oscilând în ce privește importanța, considerând-o când „la același nivel” cu Paștele sau Crăciunul, când „cu o treaptă mai sus”! Autoritățile comuniste erau silite să închidă ochii întrucât, cu acest prilej, nimeni nu muncea, iar cei care erau călușari lipseau de la serviciu.

Călușul dobrogean are o personalitate coregrafică deosebită față de rudele sale din ariile de nord-vest ale Munteniei. Caracterul deosebit nu se referă la dinamismul mișcărilor, care este același, nu se referă la aspectele cinetice care, fără să fie identice, sunt asemănătoare; personalitatea sa se referă la aspectele stilistice concretizate în poziția uneori tensionată a corpului, la stilul pașilor și mișcărilor în

spațiu și mai ales la faptul că multe din figuri se petrec în poziția în care corpul este alungit pe sol.

Ceea ce unește toate manifestările călușerești este faptul că ele reprezintă formarea și perpetuarea cetelor de flăcăi/bărbați realizate ca organizări tradiționale de formă închisă „collunia”, grupări cărora uneori li se atribuie proprietatea de a avea puteri magice.

De fapt, fenomenul călușului este cunoscut în întregul areal locuit de români. În județul Brăila, în localitatea Gropeni, mai are loc o manifestare similară. **Cum ajungeai călușar.** Călușarii erau considerați spuma, copiii și tinerii și nu oricine intra în Căluș! Pe acest subiect, N.B. ne declară: „Eu am jucat prima dată la vârsta de 7 ani. Te bătea la școală dacă nu învățai Ciuleandra și Călușul! Figurile le învățam de acasă, jucau și tata și cumnatul meu. Eu am învățat de la tata, dar nu toți copiii din sat intrau la căluș, căci veneau și îi selectau bătrânii. Se făcea selecția la Căminul cultural. Domnule, știi cum învățai? De la 4 anișori îi vedeai pe ăia, bătrânii, și săreai și tu pe-acolo! Îți intra în sânge, practic!”.

Costumul de călușar de la Zorile.

Costumul și-l făcea fiecare și era compus din: **pălărie** - normală, obișnuită, la care bătrânii, înainte, purtau tricolorul; **cămașă** - albă, țesută în casă din bumbac și borangic, cu guler răsfrânt și care se încheia la gât; **broboadă** - neagră, cu franjuri, din mătase, pătrată și împăturită și **tulpan** - alb, simplu, din pânză, cu franjuri lungi pe două din margini, amândouă prinse în diagonală, pe fiecare umăr și legate sub brațul opus, în dreptul brăului, la curea, astfel: peste cămașa albă venea broboada neagră, pe umărul stâng, și se prindea prin nod sub brațul drept; peste ea venea tulpanul alb, pe umărul drept, care se prindea jos, la curea, sub brațul stâng; **ițari** - negri, până, din cânepă; **ciorapi** - din lână, până la genunchi, prinși cu *târsâni*, un șnur care se împletește până sus; **opinci** - tradiționale, pe care și le făcea fiecare și erau prevăzute cu pinteni. **Accesoriile:** **panglici** - la pălărie; **pinteni** - la opinci; **băț** - băta de corn, considerată a avea o bătaie specifică și proprietăți magice.

Mutul. Era costumat altfel decât călușarii: **pantaloul** din catifea era făcut cu un crac maro și unul roșu; **haina** se trăgea peste cap, ca un sac; **pălărie** și **mască** (din postav, cu dinți falși și o barbă din păr din coadă de femeie), cusută de pălărie și legată sub barbă. Măscă se păstra zeci de ani și se transmitea între generații; **sabia** trebuia să fie din lemn, puțin încovoiată, fără gardă, i se lăsa un nod ca

să nu alunece mâna; traista patrată, mai mult lungă decât lată, din lână și cu franjuri în jos, cu șnurul împletit din lână, roșu cu grena, rezistent, fiindcă trebuia să fie mereu mutată. Era roșie și sus avea în compunere un fragment dintr-o fotă de lână.

Elemente de ritual și coregrafie. De Rusalii, se juca în fiecare an în altă mahala a satului. Prima oară se făcea „Buturuga”, adică se lega o buturugă din lemn, grea, groasă, cu o funie, iar Mutul se învățea cu ea de-asupra capului, dând treptat drumul la funie, ca să fie cercul cât mai mare. Lumea se ferea, evitând buturuga și măbind astfel cercul. Când termina de dat drumul la frânghie, Mutul făcea un semn și fluierașul începea să cânte din fluier! Din acest moment călușarii începeau să intre pe rând în cerc, din mulțimea care asista. Pe măsura ce călușarii intrau, Mutul începea să-i numere.

Jurământul. Cei care ne-au relatat luaseră parte doar la jurământul „alterat”, care se desfășura la căminul cultural, la repetiție, prin anii 60-70 ai secolului trecut: „(N.B.) Nu ne întâlneam în afara satului, să depunem jurământul! Eu am văzut mai târziu jurământul. Practic, prin jurământ, te angajai să nu-i incurci, când va fi nevoie să se joace. Asta era vorba: “să nu ne-ncurci!” Jurământul era așa: Vătaful trecea pe la fiecare dintre călușari, ei fiind așezați în linie, însoțit de Mut. Toți erau îmbrăcați în călușari când depuneau jurământul. Îi întreba pe fiecare:

-Te ții de treabă?-

-Mă țin!-

-Să nu ne-ncurci! Altfel, trei săbii!-

-Nu vă-ncurc!-

-Juri?-

-Jur”-

“Trei săbii” însemna că îl lovea Mutul cu sabia, el avea sabie. Jurământul nu se mai rupea (nu era o ceremonie de acest tip la sfârșitul perioadei, o dezlegare, n.n). Mutul era cel mai important, el jura primul. Mutul n-avea voie să vorbească, și răspundea la întrebare vătafului dând de trei ori din cap de sus în jos. Că “Da” și cu sabia tot de trei ori, cu vârful spre pământ. La ceilalți călușari, juratul se începea întotdeauna de la primul din dreapta șirului de călușari, Vătaful se deplasa pe rând de la unul la altul și Mutul se ținea după el”.

Vindecările. La vindecări se scotea bolnavul în curte, într-o pătură. Se juca și se sărea pe rând peste el, începând cu Mutul. Urma o figură de dans „în S”, descrisă de interlocutori astfel: „(N.B.) Te duci și te întorci iară și asta o faci de trei ori. După aceea se așază toți la picioarele lui, așa, în linie, și face bătaia aia, la pinteni, de se zguduie pământul!”.

Această figură de dans „în S”, adică o dublă spirală (descrisă de „Mutul” cetei din Zorile), se substituie, în esență, traseului în spirală al călușarilor din alte zone etnofolclorice, descris de VULCĂNESCU¹, pe care aceștia îl folosesc spre a îndepărta bolnavul de la locul tratării magice.

Călușul dunărean-dobrogean, din cele auzite și văzute de noi, prezintă câteva particularități care îi conferă o personalitate distinctă. Celor prezentate anterior li se adaugă și ritualul „Buturuga”, cu ajutorul căruia platoul destinat jocului călușeresc se obține prin învârtirea de către Mut deasupra capului a unei buturugi grele, legată cu o funie. Acest ritual se substituie celui generalizat, prin care platoul destinat jocului se demarca prin trasarea cu paloșul de către Mut a unui cerc pe pământ. În pofida particularităților, el se înscrie în structura generală a Călușului românesc și, în ciuda degradării obiceiului în timp, pot fi observate până târziu, la timpul istoric evocat de sursele noastre, cadrele inconfundabile originare. Astfel, dacă „timp de zece zile străbat satele și orașele (călușarii, n.n.) dormind numai sub acoperișul bisericilor pentru a nu fi loviți de Iele sau Frumușele (Vânturele, Vântoase) (citat din Cantemir, n.n.)² și

„în acest răstimp ei jucau în sat, în așezările învecinate, prin târguri”³, iată că și călușarii din Zorile făceau același lucru, după posibilități și adaptat la contextul geografico-istoric, jucând în satul lor și în cele vecine (Valea Rea și Șipote), precum și „la târg”, adică de hramul Izvorului Tămăduirii la locul numit „La Carieră”, în care veneau oameni din mai multe sate, funcționând, deci, ca un târg, ca o nedeie. De dormit, însă, dormeau acasă. Târgul mai apare, citat de GHINOIU⁴ ca fiind pomenit de călușarii atunci când se întâlnesc, după Legatul Călușului: „(...) uitarea și fuga rituală de la locul ceremoniei, ascunderea în pădure sau în lanuri de grâu și apoi întâlnirea

întâmplătoare a călușarilor, care-și povestesc unul altuia că au fost la târg, că au făcut comerț etc. deși au participat la Legatul Călușului și au mestecat cu toții usturoi, ei nu pomenesc nimic despre ce au făcut acolo”. De aici, se zice, și cunoscuta expresie „nici usturoi n-au mâncat, nici gura nu le miroase”!

Îndrăznesc să opinez că acest târg, ca pasaj răspândit în traseul original al călușarilor, nu apare întâmplător nici în traseul, nici în ritualul acestora, ci are legătură cu târgul fabulos, mitic, întâlnit și în textele folclorice ale altor ritualuri: cântecele de Zori, colindele, orațiile de nuntă, descântecel.

Arheologii au relevat existența, în mileniul VI î. Hr. a unei zone constituită din zeci de sanctuare, rezervată cultului, în cadrul celebrului sit neolitic anatolian de la Çatal Hüyük. Și în Vechea Europă s-au constatat sistematizări geometrice ale unor așezări neolitice, conferindu-le acestora caracteristici protourbane și fiind interpretate astăzi a fi fost centre ceremoniale. Culturile Cucuteni și Gumelnița, ambele strălucit reprezentate pe teritoriul de astăzi al României, nu sunt străine fenomenului, „târgurile” de la Parța, sau Hârșova, relevată arheologic a fi fost centre de mari dimensiuni, erau puternice din punct de vedere religios, economic și social, cel din urmă chiar fiind propus pentru

titlul de „a doua Troie” de pe teritoriul carpato-dunărean, după situl cucutenian de la Poduri-Dealul Ghindaru. De asemenea, la Dolnoslav, în Bulgaria, ținând de cultura Karanovo-VI (Gumelnița) a mileniului V î. Hr. a fost descoperită o așezare, important centru religios, având 27 de construcții sanctuare de forme rectangulare, circulare și antropomorfe. „Se consideră că numărul mare de sanctuare în unele stațiuni ne determină să ne gândim la existența unor “orașe/târguri sfinte”, cum sunt cele de la Çatal Hüyük, Lepenski Vir, Truşești sau Parța, unde numărul mare de sanctuare, în comparație cu alte stațiuni, permite sau presupune asemenea interpretări”⁵. Existența acestor

„târguri sfinte” în cadrul culturii Cucutenine ne îndreptățește să presupunem că „populația micilor așezări frecventa marile centre de cult (de exemplu Trușești -Țuguieța, Scânteia, Poduri, Iablona I, Ghelăiești, Koszyłowce etc.), unde se aflau, probabil, și slujitori specializați ai cultului. Este de presupus că, în momentul celebrării ceremoniilor principale ale anului, afluența credincioșilor din micile așezări să fi fost remarcabilă. Nu poate fi exclusă nici participarea unor reprezentanți din alte arii tribale, prilej cu care se făceau și schimburi de bunuri și idei”⁶. În context consider că merită amintit faptul că în unele zone (Dej)⁷ ziua de târg purta numele de zi de „mărturie”, aceasta presupunând că participanții la târg se și spovedeau, probabil, dată fiind lipsa lăcașurilor de cult în propriile așezări. Frecventarea cu anume ocazii a „târgurilor”, înțelegând prin aceasta marile sărbători în care „se deschideau cerurile”, presupunea convingerea participanților, credincioșilor, în realitatea statutului de loc sfânt al târgului, în care cei din *lumea de jos* se întâlneau cu divinitatea, dar și cu cei duși în *lumea de sus* (pt. detalii, v. ARHIRE, Dan, 2020, „Grădina Maicii Domnului”/ Elemente de ornamentică tradițională/ Rădăcini. București : Etnologică, p.v385-394). Printre cei coborâți din *lumea de sus* se aflau, întotdeauna, și *Ielele* sau *Rusaliile*, duhurile care trebuia a fi alungate din *lumea de jos* de călușari, prin intermediul ritualului descriind grozava bătălie, cu prilejul sărbătorii. Despre ele se spunea că: „Ăle sfinte au fost fete pe pământ. Au masa lor sub un pom, de aia pe sub pom nu ne dăm niciodată. După miezul nopții, ăle sfinte ies și trec prin văzduh, cântând ca din cimpoi. Se opresc mai ales sub streșini și în pomi, unde au masa lor. Dacă prind pe cineva îl plesnește. De aia nu se iese noaptea din casă și nu se stă sub pomi sau sub strășini”⁸. Cei din ceata sacră dormeau sub streășina bisericii în perioada în care se aflau sub jurământ, tocmai spre a o feri de oploșirea Ielelor/Rusaliilor acolo, căci aici era locul în care se întâlneau cele două lumi, *de sus* și *de jos*, unde am văzut că obișnuiau ele a se așeza, sau chiar în podul lăcașului sfânt. De aceea întâlnim la streășina bisericii sau în biserică, la bordeie și fântâni (alte locuri preferate de Iele și Rusalii) capete de cai cioplite în lemn sau tigve aninate în pari. Și tot cu prilejul târgului, adică la „spartul” lui, li se descânta femeilor însărcinate vizitate noaptea de Zburător, pentru ca „cele rele” să plece din *lumea aceasta* odată cu duhurile coborâte vremelnice în acel târg.

Maestru coregraf Ștefan COMAN

Manager

Ansamblul Artistic Profesionist

„Baladele Deltei” Tulcea

- VULCĂNESCU, Romulus, 1995. *Fenomenul horal*. București: ARHETIP, 93;
- FILIP, V. V., MAXIMILIAN, M., 2015. *Cultura tradițională imaterială românească din județul Bistrița-Năsăud (II). Sărbătorile ciclului social și calendaristic sau munci și zile în ținutul Bistriței și Năsăudului*. Cluj-Napoca: ȘCOALA ARDELEANA, p. 301;
- GHINOIU, Ion. *Călușul românesc* (în *Ritualul Călușului/The Căluș Ritual/ Le Rituel du Căluș*, un film de DAMIAN, Laurențiu, DVD, București: Ministerul Culturii și Patrimoniului Național/ Editura VIDEO, p. 10-45, p. 43;
- GHINOIU, Ion, 2006. *Sărbători și obiceiuri românești*. București: ELION, p. 344;
- LAZAROVICI, GH., LAZAROVICI, M., 2014. *Sanctualele culturii Precucuteni - Cucuteni* (în ANGVSTIA, 12, 2008, Arheologie, pag. 9-40), p. 9-10
- MONAH, Dan, 2012. *Plastica antropomorfă a Culturii Cucuteni-Tripolie* (ediția a II-a). Piatra Neamț: „Constantin Matasă”, 44;
- IORGA, NICOLAE, 2009. *Cetatea Ciceului*, în ***, 2009. REVISTA ILUSTRATĂ / CULTURĂ POPULARĂ, *ARTE*LITERATURĂ, 2012/ SERIE NOUĂ/ ANUL V-VI/2008-2009. Bistrița Năsăud: Centrul Județean pentru Cultură Bistrița-Năsăud, p. 31;
- BERNEA, Ernest, 2005. *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*. București: HUMANITAS, p. 28;

TEXTE FOTOGRAFII

- CĂLUȘUL DUNĂREAN CĂLUȘUL DOBROGEAN - SCENĂ DIN SPECTACOL
- CĂLUȘAR

Zamfir Dejeu

IOAN HORUJENCO

Născut la 25 mai 1944.

În perioada 1970-1972 a fost profesor de muzică la Liceul Teoretic “ Octavian Goga” din Huedin. Pe lângă activitatea de predare la clasă înființează și instruieste mai multe formații artistice(cor, orchestră, dansuri, grup vocal).

Absolvent al Conservatorului de Muzică “ Gheorghe Dima” din Cluj - Napoca(1970-1975).

Din 1972 până în 1983 a fost metodist principal la Casa Creației Populare Cluj. În această perioadă cunoaște și înregistrează folclor muzical și coregrafic din mai multe localități ale județului. Instruieste în paralel Corul mixt din Viișoara, Corul bărbătesc din Mănăstireni și mai multe grupuri folclorice.

În perioada 1983-1985 a fost redactor principal la Radio Cluj, unde a realizat emisiuni de etnografie și folclor(ex. “ La fântâna dorului”). În acest gen de emisiuni sunt prezentate grupuri folclorice, soliști vocali și instrumentiști.

Din 1985 până în 1990 a fost director al Centrului de Îndrumare a Creației Populare Cluj, coordonând activitatea dar și instruind o mare parte din formațiile muzical-coregrafice din județ.

De la 1 decembrie 1990 și până în prezent este cercetător științific la Institutul “ Arhiva de folclor a Academiei Române”, filiară Cluj.

În 1977 devine Doctor în muzicologie al Academiei de Muzică “ Gheorghe Dima”, Facultatea de Artă Scenică.

În toată această perioadă, de după 1990, s-a axat pe cercetarea dansului tradițional și pe notarea lui, folosind sistemul elaborat de Institutul de Folclor, pe care l-a completat, realizând partituri coregrafice și muzicale pentru fiecare joc cules.

Astfel, a putut studia relația dintre ritmul melodiilor de dans și ritmul pașilor și al altor elemente adiacente dansului, văzut atât pe orizontală cât și pe verticală(heterofonie- heteroritmie).

În colaborare cu I.T.C.din Cluj-Napoca a computerizat pentru prima oară sistemul ROMANOTATION. Cu acest program a realizat lucrări de specialitate(Dansuri tradiționale din Transilvania și Muzicanții din Sopor de Câmpie, Cluj). A identificat pentru prima dată în dans ritmul sincopat asimetric.

A realizat prelucrări de folclor pentru grupuri vocal- folclorice și de instrumente populare, discuri Electrecord, casete audio, emisiuni de etnografie și folclor, colaborând și la editarea de către Fundația Culturală Română a unor Cd-uri cu materiale autentice.

Fost membru al Comisie Naționale pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial din cadrul Ministerului Culturii.

A făcut parte din echipele care au întocmit proiectele pentru înscrierea Doinei și Colindatului în ceată bărbătească în Patrimoniul UNESCO.

A realizat studiul Folclor coregrafic, în Patrimoniul Cultural Imaterial din România, Repertoriu. I, Institutul de Memorie Culturală, București, 2009.

În anul 2015 a fost coordonatorul proiectului prin care Jocul fecioresc din România a fost înscris în Patrimoniul UNESCO.

În anii 2019-2020 a coordonat proiectul prin care Taraful Tradițional din România să fie înscris în Patrimoniul UNESCO, proiect nominalizat -în momentul actual.

Este inițiatorul proiectului pentru înființarea disciplinei de Pedagogie și Regie Coregrafică din cadrul Academiei de Muzică “ Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

Este directorul artistic al Ansamblului Folcloric “ Someșul Napoca” din Cluj-Napoca, din cadrul Asociației “ Someșul Napoca” și președinte de onoare al Uniunii Folclorice Transilvane(din 2004).

A susținut numeroase comunicări științifice, publicând mai multe studii și articole în reviste de specialitate, în țară și în străinătate.

Abilități în programul de transcriere a dansului ROMANOTATION și LABANOTATION, cu care transcrie jocuri tradiționale.

De asemenea, în programul FINALE pentru transcrierea partiturilor muzicale în sistem computerizat.

A absolvit un curs de formare susținut de Centrul Teritorial de instruire autorizat CPI SOFTWARE ITC Cluj-Napoca(2001).

Legat de cariera didactică, sunt de menționat: Profesor de dans folcloric la Școala de Arte din Cluj-Napoca; Profesor universitar la Universitatea Babeș-Bolyai-Facultatea de Educație Fizică și Sport(curs de dans folcloric).

Este cadru didactic asociat la Academia de Muzică “Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Facultatea de Artă Scenică, predând Dramaturgia, Spectacologia, Notația dansului, Pedagogia coregrafică și Improvizatia în dansul tradițional.

Coordonează, de asemenea, lucrări de licență.

Activitatea în străinătate:

Membru ICTM (International Council for Traditional Music, UCLA, 1995. Membru IOV(International Organization of Folk Art), Austria, 1990. Coordonator artistic pentru România la FOLKLIFE 1999, Whashington, USA, organizat de Institutul Cultural Român (ICR) București. Profesor invitat la Universitatea “Charles de Gaulle”, Lille 3, Franța, 2000 (cursuri și conferințe de etnomuzicologie și etnocoologie). Profesor vizitator la Ohio State University din Columbus, USA, noiembrie 2001(cursuri și conferințe de etnomuzicologie și etnocoologie). Profesor invitat la UCLA, USA(cu bursa Fulbright), aprilie 2002(cursuri și conferințe de etnomuzicologie și etnocoologie).

Din 2001 este membru pe viață în Comitetul Științific al Institutului American de biografie, Raleigh, North Carolina, USA. Premii și distincții obținute:

1978- Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru lucrarea “Folclor muzical din zona Huedin”(coautor); 1983 - Meritul Cultural clasa a II-a; 1991 - Premiul “Martin Gyorgy”, Budapesta , Ungaria; 2002- Premiul “Ciprian Porumbescu”al Academiei Române pentru volumul “Dansuri tradiționale din Transilvania. Tipologie (sub egida Institutului “Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000, 208 p.); 2016 - Medalia “George Barițiu”pentru contribuția adusă la valorizarea artistică a repertoriului de jocuri populare - Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române.

Lucrări publicate:

1. Datini și dansuri populare din județul Cluj, Casa Creației Populare , Cluj-Napoca, 1976, 191p.(împreună cu Ion R.Nicola, Traian Mârza, Domby Emerick).
2. Folclor muzical de pe Valea Drăganului. Studiu monografic, Casa Creației Populare Cluj, Cluj-Napoca, 1976, 195 p.
3. Folclor muzical din zona Huedin. Studiu monografic, Conservatorul de muzică “Gheorghe Dima” și Inspectoratul Județean de Cultură Cluj, Cluj-Napoca, 1978, 502 p. (împreună cu Traian Mârza, Ilona Szenik, Gheorghe Petrescu și Mircea Bejinariu).
4. Folclor muzical din zona Hășdate. Studiu monografic, Casa Creației Populare Cluj, Cluj-Napoca, 1983, 553 p.

5. Din repertoriul de nuntă, Casa Creației Populare Cluj, Cluj-Napoca, 1986, 21 p.(împreună cu Virgil Medan).

6. Dansuri tradiționale din Transilvania. Tipologie, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române” Cluj, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000, 669 p.

7. Muzicanții din Soporul de Câmpie. Studiu monografic, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Clusium, 2001, 208 p.

8. Cântece de cătănie. Vol I. Tipologie, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2002, 202 p.(împreună cu Lucia Iștoc și Elena Hlinca Drăgan).

9. Cântece de cătănie. Vol II. Tipologie, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005, 141 p.(împreună cu Lucia Iștoc și Elena Hlinca Drăgan).

10. Monografia etnologică a județului Cluj, Vol. I, Zona Dealurile Gilăului, Clujului și Dejului(Someșul Mic), Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2010, 324 p.

11. Monografia etnologică a județului Cluj, vol.II, zona Huedinului, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2010, 357 p.

12. Monografia etnologică a județului Cluj, vol.III, Zona Câmpia Transilvaniei, Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2010, 540 p.

13. Jocul fecioresc din România(cu DVD), Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2016, 184p.

14. Învârțita șchioapă. Tipologie(cu DVD), Institutul “Arhiva de Folclor a Academiei Române”Cluj, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2019, 115p. Lucrarea cuprinde în Anexă Notația LABAN adaptată pentru dansul tradițional românesc(singura de acest fel din țară). Această notație a fost introdusă de autorul volumului în programa analitică în cadrul facultăților de specialitate din mediul universitar.

Rusaliele, cunoscută în lumea creștină ca *Pogorârea Sfântului Duh* sau, în popor, ca *Cinzece* este celebrată în fiecare an la 50 (cincizeci) de zile de la *Învierea lui Iisus (Sfintele Paști)*.

Această importantă sărbătoare religioasă este una din cele *12 Praznice Împărătești*, dedicate atât lui Iisus Hristos cât și Fecioarei Maria (opt dedicate Mântuitorului și patru Maicii Domnului), trei dintre aceste praznice având dată mobilă/variabilă.

Daniela Lupașcu

În calendarul creștin cât și în cel popular, de-a lungul anului se regăsesc sărbători cu dată fixă dar și sărbători cu dată mobilă, socotite după un algoritm reglementat prin decizia Sinodului I Ecumenic de la Niceea, din anul 325.

Duminica Cinzecimii este sărbătoarea pogorării Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, dar și sărbătoarea întemeierii Bisericii creștine, este ziua în care predica Sfântului Apostol Petru a însuflețit și a determinat ca un număr mare de suflete (circa 3.000) să se convertească la creștinism, moment ce marchează întemeierea primei comunități creștine din Ierusalim (Fapte II:41), considerat a fi nucleul Bisericii de mai târziu.

Duminica Mare sau *Capătul sărbătorilor* cum mai este denumită sărbătoarea de Rusalii încheie descoperirea față de lume și de creație a lui Dumnezeu, Cel în Treime, altfel spus, prin această sărbătoare se încheie seria sărbătorilor din ciclul pascal și din istoria mântuirii realizată de Iisus Hristos (Învierea, Înălțarea-la 40 de zile de la Paști și Pogorârea Sfântului Duh peste Apostoli), fiind celebrată prin două zile de sărbătoare (Duminica Rusaliilor și Lunea Rusaliilor/Lunea Sfântului Duh), timp de odihnă, meditație și reculegere, în care anumite munci ale pământului sau treburi gospodărești trebuie evitate pentru bune recolte și bunul mers al vieții cotidiene.

În această zi, în funcție de regiune, ramuri verzi de tei sau nuc, de plop sau stejar, dar și flori sunt duse la biserică spre binecuvântare, care apoi se împart credincioșilor (simbolizând limbile de foc ale puterii Sfântului Duh pogorât peste Sfinții Apostoli), ce le pun la icoană sau își împodobesc casele, obicei păstrat până-n zilele noastre.

În credința populară, *teiul* are proprietăți protectoare și vindecătoare, în comunitățile tradiționaliste existând credința că teiul apără culturile și gospodăriile de grindină sau de duhurile rele ale *ielelor/zânelor*, în restul anului teiul fiind folosit ca leac, alături de soc, pentru că, în tradiția populară se știe că doar plantele culese în timpul dat, și până la *Sânziene*, au puteri vindecătoare.

La *Rusalii*, conform datinilor și credințelor populare, au loc o serie de rituri religioase pentru pomenirea morților (Sâmbăta morților, Moșii de vară), pentru că se crede că Rusaliile sunt spiritele morților, veniți de la Joimari să petreacă Paștile cu cei vii și care, refuză

Tu

lumea întreagă era bucuroasă
tu erai bucuroasă la fel ca lumea
întreagă
între tine și ea rămânea acel drum lung
pe care ți l-ai dorit între ceasuri întoarse
pentru ora locală
sub tălpile goale creștea toată iarba
nevăzută încă
și avea să te doară-n primăvară
și să-ți stoarcă ploile de vânt
și avea să te arunce izbitor spre vară
să-ți înflorească toate chemările
rând
pe
rând
tu vei fi mai bucuroasă decât lumea
întreagă
și lumea întreagă
va fi la fel.

Tot. Toată

niciodată nu beau toată cafeaua din cana cea mică
niciodată nu reușesc să o simt pe toată
niciodată nu mă trezesc de tot
toată-niciodată
de fiecare dată îmi spune mama
nu despărți zațul de cafea
gustă partea rea
să-ți rămână partea bună
pentru mai târziu
iar eu îi promit că am să păstrez
totul
pentru mai târziu
și o rog în fiecare seară
așa cum se roagă copiii
îi spun lasă-mă
lasă-mă să gust toată spuma
fierbinte
o singură dată
dintr-o dată
lasă-mă și apoi am să-ți ofer tot ție
în cana cea mică
dragostea mea decofeinizată

Până mă-ntorc

am să scriu despre tine în fiecare zi.
azi o furtună, mâine o timonă...
am să strâng tot nisipul din tine
în cea mai mare clepsidră de-argint

să stai la iarnă cu mine
s-aud oamenii de pe țărături iubind.
am să scriu despre tine mare
despre cum strigai după soare-n April
când te priveam doar eu dincolo de zare.
tu înțelegi de ce alerg spre viață
iar graba-mi seamănă
cu spargerea valului tău
din fiecare dimineață.
tu știi că din a fi
cea mai frumoasă parte este i.
astăzi m-am hotărât să scriu despre tine
mare,
în fiecare zi.

Aproape de Paris

stau aici în casa cea veche
e zi și am veioza aprinsă
mă gândesc serios să-mi iau lucrurile
și să mă mut în pod
țin mereu lumina așa aprinsă
uneori în loc de soare
alteori în loc de liniște
am primăvara în suflet
cum n-am mai avut-o niciodată
stau aici în casa cea veche
mă uit la toți fulgii de zăpadă
cum se așază ușor
ca-ntr-un castel de nisip
la geam
mă uit și-mi imaginez că
tot orașul acesta rece
se adună în fulgii de la fereastră
stau aici în casa cea veche
și-mi dau seama ca-ntr-un
refren pe care îl repet acum
pentru prima dată
că n-am fost niciodată
mai aproape de Paris
acum când sunt pentru prima data
atât de departe
de cuprins

Apa trece, pietrele rămân

nimeni n-o să-ți spună
că nu-i așa
nimeni n-o să-ți spună
că pietrele nu rămân
e o iluzie
pietrele se rostogolesc
și atunci
chiar în acel moment
apa se adună în jurul lor

și tocmai ea trecătoare
tocmai ea le ține
nimeni n-o să-ți spună
că pietrele nu rămân
că apa nu trece
e o iluzie
este doar o mână de nisip
între ultima piatră
rămasă
și urma lăsată de apă
este doar încercarea noastră
de a ține tot ce trece
de a împinge tot ce rămâne
apa din plecări se-nvolburează
pietrele în plecări se cizelează
e de ajuns să-ntorci privirea
și se-ndepărtează
nimeni n-o să-ți spună
că pietrele nu rămân
pentru că rămânem noi
să le aducem mereu înapoi

sete

câteodată sunt apa
pe care o bei
în zilele de secetă
dar vine iarna
și rămâi cu buzele
uscate de mine.

început

ca niște păsări (ne)zburând
ca un gerunziu rămânând
infinitiv la infinit
în dicționare ascunzând
răspunsul sau mirarea
a fi sau a nu fi ?

REVISTA OFICIULUI NAȚIONAL DE TURISM DIN ROMÂNIA

(Anul III, Nr. 4 din Aprilie 1938)

Radu MOȚOC

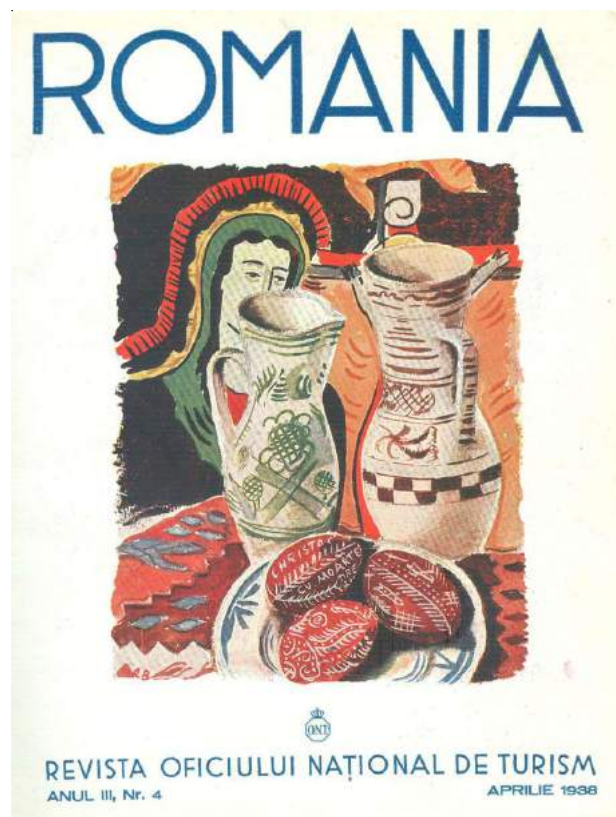
Și acest număr al revistei respectă structura numărului precedent. O atenție deosebită este acordată în numărul din aprilie 1938, FRUMUSEȚILOR ETNOGRAFICE ROMÂNEȘTI. Acest articol este redactat de Dragoș Vrânceanu (1907-1977) și deosebit de frumos ilustrat: „Călătorul străin, care intră în țara românească, trecând prin sate își dă seama că a pășit hotarul unei civilizații noi. Civilizația noastră populară este o realitate asupra căreia s-au oprit mulți cercetători străini. Ea este plină de nuanțe. Ea oferă, mai ales, un înțeles estetic foarte bogat, aceluia care se apropie cu ochii atenți și curioși, cu inima caldă, de ea. Pe harta sufletească și pe harta pitorească a Europei, pământul românesc își găsește imediat expresia specifică numai pe planul civilizației populare, pe planul etnografic. Acel ce vine să descopere ceva nou în țara românească, nu va rămâne niciodată dezamăgit dacă va ști unde să se ducă să caute culcușul adevărat al țării românești, adică în formele vieții colective de la țară. Pe acest plan nu ne putem teme de nici o comparație.

Mai mult ca în orice țară din părțile sudorientale, forma de viață etnografică, este la noi în plină înflorire. Ea deosebește un colț al pământului românesc, de altul, prin varietatea ei. Leagănele ei sunt regiunile diferite ale țării și adesea o discretă variație esențială schimbă spectacolul etnografic de la o vale de sate la alta, oferind ochiului contemplator nuanțe noi în obicei, veșminte, grai și credințe.

Ceea ce izbește mai întâi pe acela care contemplă frumusețile noastre etnografice este caracterul lor senin și simplu. În veșmântul țărănesc predomină albul. Sunt locuri, și nu într-o singură regiune ci pe întreg cuprinsul țării, unde costumul bărbătesc al țăranilor, afară de betele înguste sau largi care sunt roșii, sunt complet albe.

La alte popoare costumul țărănesc de sărbătoare este adesea fructul unei exuberante grămezi de culori și motive, unei fantezii bogate dar greoaie. În unele regiuni din Ardeal portul femeiesc este foarte bogat în motive, dar fac o impresie neobișnuit de gravă, de calmă și serioasă, prin unica alternanță de negru și alb care-l caracterizează.

Portul național este azi, așa cum a fost totdeauna, obiectul unui prețuirii unanime în formele lui artistice. Am ajuns la un costum național care s-a răspândit foarte mult în burghezia de la orașe și de la sate. Dar există un costum național al țăranilor și altul al burgheziei.

în locuințe, pereți văruiți sfârșesc în grinzile afumate. Pe lavițe și paturi, scorțele și pernele se înalță uneori până sus. Ferestrele sunt mărginite cu ștergare, cusute în aceleași motive simple de roșu și negru.

Blidarele și cămile sunt vechi. Unele trec poate și ajung trei vieți de om, dar ce este mai minunat, este chipul în care au zugrăvit băștinașii icoanele pe sticlă. Faima scorțelor românești a trecut peste hotarele țării de mult. Sunt la noi colecții bogate de scoarțe oltenesti, muntenești sau basarabene, care constituie un tezaur de realizare plastică a simțirii populare pentru frumos, pentru iscusința de a culege de pe paleta naturii o gamă de culori de un rafinament primitiv și de darul stilizării.

Ca și popoarele orientale, românul a stilizat în câmpul unei scoarțe, păsări și flori cu acea putere de pricepere de interpretare pe care i-o dă dragostea ce o nutrește naturii în care își face veacul.

Cine se oprește asupra artei în lemn va descoperi în această artă motive de satisfacție lăuntrică foarte puțin deosebite de acelea pe care i le procură orice operă de artă cultă.

Porțile înflorite cu dalta pe care le ridică în fața casei, țăranii dau elementarului aspect al gospodăriei lor, un sens de fastuozitate.

Troițele cu Hristos suferind și primitiv zugrăvite, sunt operele zugravilor țărani anonimi.

Miile de sate răspândite peste pământul românesc au fost botezate tot în acel spirit inventiv și poetizant, care caracterizează poporul. Sunt sate, care fură botezate cu nume de podoabă, cu nume simbolice dar și cu tonuri de legendă.

Cine va trece prin țara Făgărașului, pe la satele din preajma Sâmbetei de Sus, va afla în fața unora din porțile gospodăriilor, câte un trunchi lung de brad dezbrăcat de coajă, suind din ce în ce mai subțire în cer și aproape de vârf petrecute pe o cruce, coronițe mici de flori uscate. Sunt mărturii, care transmit megieșilor, că se află fata de măritat în casă și zestrea stă păturită și închisă cu grijă, în tronurile zugrăvite, care vor fericii două vieți și mândria părinților. Dar numai cine a cutreierat câmpiile și dealurile noastre, din sat în sat, poate să-și dea seama de numeroasele aspecte ale artei populare și de pitorescul etnografic multiplu al pământului românesc”.

În continuare revista prezintă într-un articol semnat de Emanoil Bucuța: LUNCA DUNĂRII. Dunărea, care face parte din priveliștea și din istoria românească în aceeași măsură ca și Carpații, nu s-a bucurat, spune autorul, de o atenție turistică suficient de importantă. Dunărea este un fluviu internațional, pe care plutesc atâtea vapoare și avem datoria să-i descoperim bogățiile cu toate frumusețile lui.

Și Ținuții Bihorului este pus în valoare de Iona Samarineanu.

Un sat de munte la poalele Ineului este descris cu lux de amănunte de Ileana Gându, care invită turiștii să-l viziteze.

La rubrica turismului este abordată DRUMETIA CARPATINĂ. Acest studiu este bine elaborat pe mai multe domenii:

- Studii astronomice cu o lentilă de 5 m.
- Studii meteorologice, asupra zăpezii și ghețarilor
- Studii geofizice și geologice asupra scoarței pământului
- Studii științifice și biologice ale plantelor și animalelor.
- Latura națională
- Cercetări medicale, care studiază climatoterapia, silvoterapia, balneoterapia asupra sănătății omului
- Latura educativă, estetică și filozofică

Se face precizarea de către autorul acestei cronici a turismului, Dr. P.Cosac, legat de biologia plantelor: „Regele Ferdinand I, purta un interes adânc Botanicei Carpatine. Erboriza flori și căuta cu pasiune planta Polygala Chamabuxus, pe care însă n-a reușit

a o găsi în munții Bucegi. Planta denumită și Floarea Regelui Ferdinand, a fost descoperită și culesă în ultimul timp pe brânele prăpăstioase subalpine ale Vânturișului de dl. M.Haret, președintele Touring-Clubului României. Sinaia s-a înzestrat cu o instituție științifică dependentă de Universitatea din București, cu laboratoare, locuințe, cămin și grădină botanică. Cercetările biologice poate vor duce la dezlegarea problemei evoluționismului și în special la originea speciilor. Natura ne umilește prin problemele ce le înfățișează. În fața munților ne dăm seama cât suntem de umili și neînsemnați”.

Conform unei tradiții consemnată de fiecare număr al revistei, este un capitol consacrat cabanelor din munții noștri. Sunt prezentate 22 de cabane cu informațiile stric necesare precum: Numele cabanei, altitudinea, numărul camerelor disponibile, numărul persoanelor ce pot fi adăpostite, confortul, prețul pe zi de pat și persoană și în final perioada când este deschisă. Semnalăm câteva cabane:

- Cristianu Mare cu 16 camere
- Baleia din Retezat cu 11 camere
- Pietrele din Retezat cu 10 camere
- Rarău sub Pietrele Doamnei cu 7 camere
- Cabana Ineu cu 15 camere
- Cabana Vânătorilor de lângă Brașov cu 14 camere.

La rubrica INFORMAȚII, sunt menționate foarte multe date utile turistului în general:

- Sunt precizate modul cum funcționează autobuzele C.F.R. specializate pentru turism.
- Noile taxe și timbre pentru pașapoarte
- Formalitățile ce le au de îndeplinit automobilisții străini la intrare în țară.
- Gorunul lui Horia de la Țebea și ghețarul de la Scărișoara, Stejarul din Curtea Mitropoliei din Blaj, de dimensiuni excepționale și în vârstă de 5.500 ani, au fost declarate monumente ale naturii.

Serviciul Maritim Român informează prin această revistă faptul că motonavele Transilvania și Basarabia, vapoare de mare lux și viteză, sunt amenajate cu confort ultramodern, vor începe să funcționeze începând cu septembrie 1938.

Linia Dunăre - Mediterana Occidentală va fi deservită de vapoarele Alba Iulia și Suceava pe ruta: Galați - Constanța - Istambul - Salonic - Pireu - Izmir - Malta - Napoli - Galați. Plecarea din Galați în fiecare lună.

O ultimă informație interesantă este legată de Cazinoul din Sinaia. Se precizează faptul că acest local va fi deschis în fiecare zi de sărbătorile de Paște începând cu data de 16 aprilie. Vor fi activate jocurile de rulete și Bacara. Pentru această perioadă pentru a ajunge la Sinaia se face o reducere pe CFR de 50 %.

CRUCIADĂ ÎN EUROPA OVERLORD-NORMANDIE- 77

Motto: „E cel mai bun ofițer al Armatei. Dacă va exista un alt război, va promova până în funcția de comandant suprem”.-

Douglas MacArthur în 1934 despre Dwight David „Ike” Eisenhower

Sunt țări care au adânc înrădăcinată cultura respectului nedisimulat pentru valorile democrației și demnității umane neprecupețind nici măcar sacrificiul suprem pentru apărarea acestora. Este și cazul Statelor Unite ale Americii, care cel puțin în două rânduri, în *La Grande Guerre* și continuatorul său, respectiv al Doilea Război Mondial, au intervenit pentru a salva parafrazând-ul pe Winston Churchill „lumea veche” de blestemul arbitrariului și pericolul totalitarismului! Considerăm că figura care ilustrează cel mai bine această stare de spirit este cea a lui Dwight „Ike” Eisenhower, comandantul suprem al forțelor aliate anglo-americane din timpul celui de-al doilea război mondial, artizanul debarcării din Normandia din iunie 1944 și cel care a primit capitularea necondiționată a celui de-al Treilea Reich la Rheims în 8 mai 1945. „Ike” născut la 14 octombrie 1890 în Texas (n.n-sudul Statelor Unite) dintr-o familie cu origini germane (sic!), absolvent al West Point, se va dovedi un excelent ofițer de stat major devenind extrem de popular printre englezi, care îi vor recunoaște meritele prin celebra sintagmă de „**cel mai bun comandant pe care l-au avut britanicii în istorie**” !!! Primind în 1942 comanda supremă în teatrul european de operații va evolua până în 1944 din postura de obscur ofițer în aceea de general de armată, echivalentul celui de mareșal în armatele Bătrânului Continent, fiind chiar rugat de majestatea sa George al VI-lea regele Angliei să-i acorde un autograf! Deși mulți camarazi îi contestau abilitățile de comandant de front, Eisenhower a fost capabil să ia cele mai bune decizii strategice, având dibăcia de a extrage din discuțiile în contradictoriu dintre Aliați cele mai bune idei. Așa au stat lucrurile mai ales pe **5 iunie 1944**, când în cadrul ședinței convocate la cartierul său general, în ciuda ezitărilor amiralului Ramsay și ținând cont de previziunile meteorologului-șef căpitanul J.M Stagg care declara că pentru ziua de 6 iunie 1944 se prevede o scurtă perioadă de îmbunătățire a vremii a rostit celebrul: „Pornim!” dând semnalul începerii a ceea ce a fost cea mai mare invazie din istoria umanității, cea mai complexă operațiune aero-navalo-

terestră! Era debutul a ceea ce chiar el a numit „**Cruciadă în Europa**” lupta forțelor binelui împotriva barbarismului medieval al nazismului, fapt demonstrat odata cu descoperirea lagărelor de concentrare, luptă care pentru „Ike” avea drept scop distrugerea completă a răului, salvarea inocenților și protejarea celor lipsiți de apărare. Spirit creștin în accepțiunea puritană nord-americană (menonită), aureolat de laurii victoriei împotriva hitlerismului barbar, „Ike” a demonstrat din plin umanismul său prin politica sa față de populația civilă germană din zona de ocupație americană care i-a adus o imensă simpatie, mașina sa fiind însoțită de cârduri de copii germani care îi strigau: „**Heil, Ike!**” în timpul deplasărilor sale. Ca o recunoaștere a profesionalismului de care a dat dovadă, fiind decorat cu Ordinul Coroana Stejarului în grad de Mare Cruce, Ordinul Bath în grad de Mare Cruce, legionar al Legiunii de Merit a Statelor Unite, Ordinul POBEDA-Victoria (n.n-fiind alături de regele Mihai I al României singurii străini decorați de Stalin cu acest ordin suprem al URSS!), Eisenhower a fost **primul**

comandant suprem al forțelor armate ale NATO (1949 - 1952) și al 34 președinte al SUA între anii 1953 și 1961. În această ultimă calitate, fidel crezului său că totalitarismul indiferent de natura sa (n.n- de dreapta sau de stânga) trebuie distrus, Eisenhower a crezut în stoparea progresului comunismului și a făcut pași în acest sens prin ceea ce politologii au numit „Doctrina Eisenhower” prin care *Statele Unite au declarat că au dreptul să ajute orice țară amenințată de comunism.* El a extins arsenalul nuclear ca un factor de descurajare și a fost responsabil pentru embargoul Cubei pentru că această insulă era prietenoasă cu Uniunea Sovietică. Eisenhower a crezut în teoria Domino și a trimis consilieri militari în Vietnam pentru a opri avansul comunismului. Inima sa mare și-a spus cuvântul și la 28 martie 1969 la Washington în urma unui infarct miocardic „Ike” a **pornit** în acel *regat al cerurilor* pe care l-a apărat tot timpul vieții!

Just... gratefully!

Eduard MIHALCEA

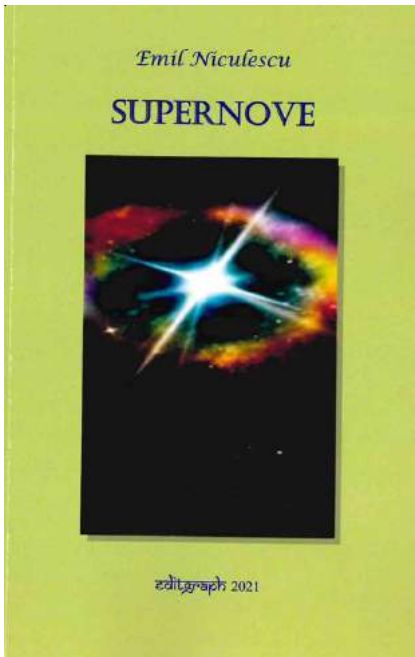
DIN CRIZĂ ÎN CRIZĂ

Octavian MIHALCEA

Noua carte de versuri a lui Emil Niculescu, *Supernove* (Editgraph, Buzău, 2021), conține texte determinate de (totuși) necunoscutele unei apăsătoare izolări, de caracterul ignobil caracteristic multor realități. Această condiție ieșită din comun va determina notații lirice tușante.

Copleșirile se multiplică fără încetare, paradigma bacoviană devenind primordială. Nu de puține ori, interiorizarea ia valențe ironice. De aici, acordurile lacustre ale lui Emil Niculescu percutează adânc: “Plouă din greu, din cer deschise porți/ Fulgeră-autografe pentru morți./ Fiu al lui Noe, Vasiliu George/ E finul acordor al astei

orge.” Viețuim printre “spitale de covid, nu de amor”, ritm al unei mutabile destrămări. Peste toate se profilează perspectiva unui inflamant lockdown. Ambientul înconjurător îi pare poetului o superproducție situată sub influența dictonului latin *ars amandi, ars scribendi, ars moriendi*. Evaziunile himerofile se vor număra întotdeauna printre soluții. Iată o punere în scenă cu parfum kantian: “E cerul înstelat de artificii/ Și legea cea morală-adânc în mine./ Vor sfârâi cefe de porc și micii/ Cât, de la ViŃlaim, Vestirea vine.” *Les neiges d’antan* nu concordă cu noile situații pandemice, aneantizante pentru mulți. Motto-urile poeziilor invocă adeseori evanescența. Brumarian, “în vremuri mai cumplite date nouă./ Nopti vor livra constant aceeași rouă./ Sunt ochi prin A.T.I. ce nu vor prinde/ Iar candida aiazmă și merinde.” De altfel, vârsta a treia și teroarea istoriei sunt în relație directă. Scepticismul existențial se accentuează constant. Din criză în criză, marginea este tot mai aproape. Intervin excitări anxioase: “Sunt nopti de iarnă tot mai scurte, poate,/ Moșite de coșmaruri repetate./ Venite-n haită la etajul patru./ Chestii pendinte de un psihiatru.” Poetul resimte acut consubstanțialitatea Curții Vechi, vremea de lacrimi... De la o zi la alta, vibrațiile hiatusului știut: “Am fost, prin Global Television, în Azore:/ Vulcani și catedrale, plaje și stranii flore,/ Unde se-amestecară, șase sute de ani,/ Ca într-o simbioză pirați și franciscani./ Splendori extenuante. întors, la opt, ascult:/ Crescu

mortalitatea, dar nu grozav de mult./ Rezultă: este musai să gândești pozitiv./ Omul, oricum, sortit e să fie tranzitiv.” Febrilitatea epistolară își asumă punerea de o parte a iluziilor. Ca întotdeauna, fugit irreparabile tempus ... Unul dintre ciclurile poetice ale cărții aduce în discuție fidelitatea unei “bodygarde de companie” de sorginte canină. Mângâierile acesteia, Fetița, au virtuți balsamice. Ea participă activ la toate cele ce se petrec. Poetului Lucian Mănăilescu îi sunt dedicate versuri ce sensibilizează, pe când, în proximitate, precaritățile au ritm accentuat. Regresiile temporale etalate în versurile lui Emil Niculescu dovedesc un farmec incontestabil, cu peceți decadente.

Cumva dimovian, “La Puerto-Rico, Porto Fino./ Corsar fiind, aveam, lumino./ Exotice mulatre de amante./ Vai, temperamentale-apetisante./ Roabe creștine duse-n Port Said/ De-arabi, puteam iubi, sub cer numid./ Aveam, la Port Arthur, cu-Apollinaire./ Gheșe inamice să-mi ofer,/ Dar, pân-la urmă am avut doar parte/ Porto Franco, -n Galați, mi-a scos o carte/ Cu-n echipaj boem: Birja cu crai./ Cu-n sfert de veac mai june-atunci erai.” Filigranările lirice pot fermeca oricând: “La fantezie, poate, că și dintr-o girafa/ Iese, prin stilizare, perfect, un turn Eiffel./ La fel, doar din orgoliu numai cu-n ac de-agrafa,/ înțepi, când vrei, adânc cum cu un stilet de-oțel.” Adorația și părăsirea decorului sunt poli accentuați constant. Programatic se petrec evadări livrești ce marchează un *modus vivendi* din ce în ce mai puțin întâlnit: “Lecturi mai vechi, uitate, de baldachin cu molii,/ In *Ars amandi* a lui Ovidius Publius Nasso,/ Laelos și Sade, dar peste cărțile lor, frivolii,/ Iți fac o întrebare: Mai calci greșit, frumoaso?” Acum, vechile senzații sunt doar prilej pentru rememorări aproape morgantice. Împrejurul poetului se profilează siluete necunoscute, totuși aflate odată. Imaginile “torturilor” amoroase mai pot penetra chiar și după mulți ani. Izbucnirile lubrice au alături acorduri greu de uitat: “Lin derulând caseta Sax for sex -/I-o muzică ce sună de intrare,/ Lin luai un pled, să-l pui, cu-n gest reflex,/ în geam, fiindcă era-n amiaza mare.” Altfel, angoasele se cronicizează, “joc dur, de nervi, între bărbați”, vals penitent pe traseul “bal - spital, spital - bal”.

Nebuna

Prima mea șefa când am ajuns în București a fost doamna Henrietta C, căreia i se spunea Doamna. De fapt pe buletin numele de botez era Margareta, Henrietta își spunea ea motiv pentru care noi, corpul de asistenți, toți bărbați căci Henrietta nu suferea din principiu femeile, le spuneam margaretelor henriete. Față de bărbați Doamna avea o atitudine ambiguă. Mergea vorba că ar fi fost căsătorită cândva și că îi fugise bărbatul în noaptea nunții. N-avea nimic feminin. Facies colțuros, mai mult os decât carne, părul rar, lins ca în portretele lui Napoleon, pieptul sec și picioare ca bețișoarele. Ceea ce o salva erau ochii, vii mobili, iradiind o putere interioară, ca ai călugărului Grișa Rasputin, ochi care te fascinau și care ajungeau să te obsedeze. Era o persoană cu influență, venea din beciurile puterii, se zvonea că fusese colonel în securitate de pe vremea lui Dej, dar odată cu dizgrația lui Alexandru Drăghici i se uscaseră gradul pe vrej. Poate că nu era adevărat. Poate că era doar legendă. Nu cunosc. Oricum era doctor de adevăratele și chiar știa meserie într-un moment în care prorectorul științific al Universității de Medicină, tot ginecolog ca și dânsa, avea facultate muncitorească, adică n-avea liceul. Când a ajuns să conducă propria clinică i s-a acordat o favoare cu totul excepțională, să-și aleagă singură colaboratorii. I-a selectat pe criterii precise: să fie înalți, să arate bine, să cunoască limbi străine și contrar imperativelor epocii să aibă probleme la dosar. Școlită la instituția lui Drăghici, Doamna știa că loiali sunt cei vulnerabili. În caz de nevoie te strângea de dosar ca de ouă. Există niște versuri celebre ale lui Carl Sandburg despre o văduvă care a îngrijit o mulțime de orfani, i-a ridicat, le-a oferit adăpost și mâncare, i-a făcut oameni. Toți o admiră, toți vorbesc despre ea, ce minunată femeie, dar numai orfanii cunosc câtă obidă și lacrimi i-a costat fiecare îmbucătură de pâine, își încheie poetul balada. Îi eram recunoscători Doamnei și o uram din rărunchi. Conducea serviciul conform principiului prin teroare spre excelență. Doamna ferește să faci o greșală. Doamna ferește să se întâmple ceva. În clinica condusă de Doamna Profesor cu mână de fier, s-a desfășurat un episod care ar fi putut să-mi modifice fundamental existența. Eram de gardă când am fost informat târziu, după crucea nopții de faptul că din spital a dispărut o bolnavă. Era Decembrie, pe vremurile când iarna era încă iarnă, ninsese cu câteva ore înainte, prin geamuri puteai vedea albul zăpezii luminând de dedesubt întunericul, un alb absolut, nespurcat nici măcar de o labă de câine. Am început căutările. Încăpere cu încăpere. Etaj cu etaj. Femeia lipsea. Poate că i s-a făcut rău, poate că

zăcea pe undeva moartă. Am scotocit prin subsoluri. Am urcat pe terasa clădirii. În curtea clădirii nu se vedeau pași pe zăpadă. Dispăruse. Nu era nicăieri. Disperat, acționând aproape mecanic am reluat căutările, cotlon după cotlon, cameră după cameră. Vie sau moartă undeva trebuia să existe. Până m-am oprit în fața unei uși cu marginile acoperite de benzi largi de hârtie. - Ce-i asta?

- Salon formolizat, mi-au răspuns.

Pe vremea aceea dezinfectia se făcea cu formol. Lipeau hârtii peste orice spațiu prin care ar fi putut să circule aerul și apoi introduceau aburii de formol, nu știu cum prin gaura cheii. Am deschis ușa lovind cu piciorul, aproape că a sărit din țâțâni și am văzut paturile dezgolite, saltele rulate sul pe metal și la urmă pe Ea, întinsă pe plase de sârmă și scoțând niște sunete caudate din gâtlee, sforăit, horcăit, ce-or fi fost alea. Tușind, înăbușit de aburii toxici, m-am repezit și am scos-o pe brațe

Am dus-o în camera ei, i-am administrat oxigen și am lăsat sora să o păzească.

Dimineața când a sosit Doamna n-am avut ce să-i explic. Știa tot. Era împănată secția de ciripitori.

- Unde-i? Și ne-am dus s-o vedem împreună

- Ce te-a apucat dragă? a întrebat empatic autoritară Conducerea Clinicii.

- Mi-e somn i-a răspuns târăgănat împricinată privind-o cu ochii sticloși ca de pește.

- La numărul nouă. E dusă cu capul a decis scurt Henrietta.

Nu m-a lădat și nici nu mi-a adresat vreun reproș.

Asistenta șefă s-a ocupat de transfer.

De la evenimente a trecut o căruță de ani, Doamna răposase între timp într-un Domnul, iar eu mă îndreptam accelerat către pensie.

Era tot Decembrie, ninge și eu mă plimbam prin Cișmigiu așa ca să mă bucur de iarnă când m-am întâlnit absolut întâmplător cu un fost coleg însoțit de un prieten, un psihiatru pe care îl vedeam prima oară. Ne-am hotărât să intrăm la o bere, în rotonda de pe marginea lacului.

Înăuntru era cald, ne era bine și nu știu ce, iarna de afară sau prezența doctorului de nebuni, mi-au zădărit amintirile și le-am istorisit și lor întâmplarea.

Când am terminat povestea buzele psihiatrului s-au destins într-un zâmbet subțire, zâmbet de neuitat în care se amestecau deopotrivă batjocure și prietenia. - Deci dumneavoastră ne-ai trimis tuberculoza aceea miliară cu însămanțări cerebrale. Ședeam în tăcere.

Dincolo de acvariul de sticlă fulgii gri, umezi se roteau în volute neregulate înainte să așterne pământul.

DAN RAVARU, UN PROFESOR, UN OM, UN PRIETEN DRAG

Folcloristul Dan Ravaru a fost un om prea mic pentru un suflet atât de mare. Un soț și un tată iubitor. A respectat și iubit până în cel din urmă ceas al vieții pe acei care au făcut parte din familie, soția sa, Cleopatra Ravaru și pe cei doi fii, Andrei și Cosmin. Profesorul Dan Ravaru, un nume cu răsunet printre intelectuali. Un om deosebit de inteligent și „pătimaș” când începea un lucru. Trebuia dus la bun sfârșit cu orice preț. Un om în care vorba era vorbă și cuvântul cuvânt.

Familia, cultura, etnografia și folclorul au fost piatra de temelie a culturii vasluiene pentru regretatul Dan Ravaru. A venit pe lume într-o zi de 3 aprilie 1941 la Bârlad, în vremuri foarte tulburi pentru România. Războiul își urma cursul firesc iar în martie 1944 familia Ravaru a fost silită să se refugieze la București. Bombardamentul aviației americane a fost amintirea care s-a imprimat în memoria viitorului publicist dan Ravaru. A urmat refugiarea în Teleorman ca apoi să se stabilească la Predeal. Predealul a fost poate factorul determinant în care profesorul dan Ravaru a început studierea istoriei la modul conștient. Faptul că a învățat să scrie și să citească de la mama sa, Lucreția Ravaru, a fost poate declicul de a studia și a se documenta din orice îi pica în mână. În special din operele lui Anton Pavlovici Cehov. Abia mai târziu au urmat de povești. Ajuns la vârsta adolescenței, are ceva probleme de sănătate ceea ce îl forțează să

urmeze cursurile mai mult la fără frecvență oferindu-i posibilitatea unui timp mai îndelungat pentru lectură. „Pentru mine, biblioteca “Stroe Belloescu” din Bârlad (pendulam între acei ani între Bârlad și Predai), a fost o adevărată universitate. Mă simțeam în sala de lectură extraordinar de bine în special că aveam posibilitatea de a accesa cărți interesante din perioada interbelică” spunea cu umor prof. Dan Ravaru. Studiarea trupelor din armata rusă proaspăt reîntoarse din Germania, trenurile pline cu moldoveni înfometaji ca urmare a cruntei secete din 1946-1947 care mergeau spre vest în speranța achiziționării de alimente. Mai târziu a fost martor la trenurile cu zeci de mii de țărani bănațeni mutați forțați în Bărăgan. „A fost una dintre atrocitățile regimului comunist pe care foarte mulți au dat-o uitării!” după cum spunea prof. Dan Ravaru cu regret. A fost martor tăcut la perioada sângeroasă a perioadei comuniste 1950-1960 în care erau razii și arestări pe motive politice. De multe ori se auzeau schimburi de focuri între miliție și grupările de partizani din apropierea Predealului pe Dealul Foi și Caraiman. A fost iarăși martor tăcut la arestarea miilor de țărani arestați din cauza colectivizării din anii '50, duși la muncă forțată la Canal Dunăre-Marea Neagră. „Intoxicația cu Ana Paucăr că ar fi mama noastră iar V.I. Stalin că ar fi tatăl nostru care are grijă de noi o socoteam o mare minciună. Au fost vremuri cumplite pe care unii dintre istoricii actuali se străduiesc să le acopere atribuind acele vremuri perioadei Ceaușescu.” spunea cu un zâmbet amar regretatul Dan Ravaru.

La vârsta de 17 ani, regretatul etnograf Dan Ravaru își începea activitatea publicistică la cenaclul din care făceau parte Octavian Stoica și Cezar Ivănescu în Bârlad.

La terminarea liceului s-a văzut la o răscruce de drumuri. Dorea să urmeze cursurile unei universități. De ales erau trei posibilități: filozofie, literatură, istorie. Filosofia nu a putut fi urmată deoarece erau oarece piedici de ordin politic așa că a urmat Filologia în perioada '60-'65. Astfel Dan Ravaru și-a păstrat afinitatea pentru carte. Mai mult chiar a avut o deschidere mai mare pentru cărțile scriitorilor europeni și americani alături de marile valori clasice. Aceasta s-a petrecut după eliberarea din '64 a tuturor deținuților politici. În perioada facultății este atras iremediabil de etnologie ceea ce cuprinde folclorul, etnografia și arta populară.

Acest fapt a fost elementul determinant în care etnograful Dan Ravaru își începe cercetările pe teren ce fa fi călăuza dumnealui întreaga viață. Pornește cu cercetări despre „Datini și obiceiuri de pe Valea Tutovei“ (1980), Au urmat apoi cronologic „Folclor, etnografie, istorie locală“ (1998), „Cartea Puieștilor“ (1999), „Comuna Alexandru Vlahuță“ (2000), „Folclor literar de pe Valea Tutovei“ (2001), „Cartea întâia a Racovei“ (2002), „Repere etnofolclorice și de istorie locală“ (2010), „Ștefan al II-lea și Vasluiul, capitală a Moldovei (1435-1442)” (2013), „Ștefan cel Mare și Vasluiul” (2013), „Elemente de identitate culturală comună în teritoriul Movila lui Burcel și Vaslui Nord” (2013), „Călători străini despre județul Vaslui” (2014), „Memorial umoristic” (2014), „Portul popular vasluiian. Istorie și actualitate” (2015), „Aspecte ale vâlăretului din județul Vaslui” (2015), „Jocuri de ieri pentru copiii de azi din județul Vaslui” (2016) și „Umor și spirit critic la cronicarii moldoveni” (2016) și „Repere etnofolclorice și de istorie locală” (2018). Aproape de apusul unei vieți în care cercetarea a fost pusă pe prim plan să culmineze cu o frumoasă carte de istorie „nemăsluită” cum îi plăcea să spună, cântecul de lebedă al marelui om de cultură bărlădean, Dan Ravaru.

A făcut timp de mai multe decenii cercetări diverse. Aceste cercetări le-a așternut cu migală prin vorbe frumos meșteșugite pentru a ajunge ușor la sufletul oamenilor iubitori de cultură. Un căutător neobosit de tradiții și folclor, un om deosebit interesat de cultura noastră populară, un întemeietor de tradiții nemuritoare transpuse în paginile cărților sale. Căutător neobosit de tradiții culturale știute, mai puțin știute și de care, noi ca vasluieni neași, poate că nu aveam habar.

Cărțile care au văzut lumina tiparului și evenimentele care s-au derulat vor rămâne permanent în sufletele vasluiene alături de imaginea autorului, aducând tradițiile și folclorul în sufletul românilor nu numai din ținutul Vasluiului.

La prima vedere nu se remarca cu nimic. Un om blând la care doreai să ajungi, cu principii și o educație aleasă, cu o voce lină, rostind cuvintele fără grabă, explicit, făcând ușor legătura între diverse subiecte potrivit discuției inițiale. Dispuns întotdeauna la polemici, explicații și prelegeri pe varii subiecte, care putea pomi aproape de la nimic, extrapolate mai apoi pe toate planurile științei, credinței, folclorului, istoriei sau tradițiilor populare

În aceste discuții se putea găsi oricând o vorbă bună, un sfat bun și chiar o lămurire unde nu puteam

înțelege sau nu eram edificați într-un tot. O adevărată enciclopedie a tradițiilor și folclorului românesc. Numeroasele creații legate de folclor și tradiții populare transpuse în zeci de cărți în care sunt dezvăluite fapte mitice petrecute în lumea satului românesc.

A profesat la liceele din Puiești și Negrești iar mai apoi ca etnograf timp de aproape patruzeci de ani la Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui, până în 2018. În acești ani etnograful Dan Ravaru până la pensionare (2018), a fost dedicat trup și suflet activității sale. Mare iubitor de oameni și bun culegător de folclor a bătut ulițele prăfuite umblate de tălpile țăranilor români ai satelor românești culegând și făcând cunoscut folclorul, etnografia, artei populare și tradițiile strămoșești îndrăgite și foarte prețuite de către țăranii români. Aceste descoperiri au fost făcute publice în numeroase volume și culegeri.

Munca de cercetător a continuat și după ieșirea la pensie prin participarea la activități culturale desfășurate în județul Vaslui. Activitatea de cercetare, „cântecul de lebedă” a fost cu publicarea volumului „O CARTE A MARII UNIRI” apărută în 2019 cu sprijinul Consiliului Județean Vaslui și al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui și al soției Cleopatra Ravaru și ai celor doi copii ai soților Ravaru, Andrei și Cosmin.

Este o capodoperă ce unește mai multe publicații începute cu „De Sântămăria Mare/S-a stârmit mobilizare”, care a văzut lumina tiparului la Iași în 2016. Au urmat „Urcă trenul spre Ardeal/încărcat cu militari”, Iași, 2016, „Pe-aici nu se trece/Așa-i al nost’ consemn”, Iași, 2018, „Revenirea Basarabiei la vatră străbună”, Iași, 2018, „Revenirea Bucovinei la România”, Iași, 2018. Ultima publicație „Revenirea Bucovinei la România” în 2018 a fost unită cu „Alba Iulia, Budapesta, Trianon” în 2019 în ultima capodopera a publicistului Dan Ravaru.

Un lucru este cert: profesorul, publicistul, etnograful și folcloristul Dan Ravaru a fost și va rămâne un reper al activităților culturale ce s-au desfășurat în comunele județului Vaslui.

Dan Ravaru s-a remarcat prin discursurile elevat susținute în calitate de moderator la numeroasele simpozioane desfășurate și dedicate personalităților locale și istoriei. S-a stins din viață într-o zi de luni, pe 28 septembrie 2020

Vom păstra vie imaginea în memoria noastră acestui om de cultură, profesorul, etnologul și folcloristul, Dan Ravaru.

prof. drd. Dan Horgan

120 de ani de la nașterea unui om de excepție: IONEL FERNIC (1901-1938) „Cruce albă de mesteacăn”...

Violeta IONESCU

Compozitorul Ionel Fernic

Deși nu s-a născut la Galați, destinul lui Ionel Fernic este strâns legat de orașul de la Dunăre, în care a crescut, a învățat să iubească muzica și aviația, pe care îl va îndrăgi, îl va cânta și îl va purta în suflet toată viața.

Târgoviște, 29 mai 1901. În familia lui Theodor Fernic - inginer și proprietar al unui atelier mecanic - se naște Ionel, se pare că sub o stea norocoasă, fiindcă este cel care mai târziu va deveni un talentat compozitor de șansonete românești, aviator, parașutist (printre primii în România), scriitor, textier și gazetar. La numai câteva luni de la naștere, părinții lui se mută la Galați, unde au rămas tot restul vieții. Dintr-un capriciu al mamei sale, școala primară a făcut-o la București, la Școala Evanghelică Lutherană. Liceul însă l-a frecventat la Galați, la „Vasile Alecsandri” (1912-1920).

Aici a avut norocul să se întâlnească cu cele două mari pasiuni ale vieții sale. „De mic copil - mărturisește el - visul meu a fost să zbor și, împreună cu regretatul meu văr George Gh. Fernic - căzut eroic la marele Miting Internațional de aviație de la Chicago la 29 august 1930 - construim din cutii goale de portocale, avioane. Moartea vărului meu nu a făcut decât să ațâțe și mai rău flacăra ce îmi ardea sufletul și nu așteptam decât ziua să purced pe glorioasele urme lăsate de el”.

La Galați, era pe atunci un aeroport și un aerodrom (militar), de unde veneau și plecau mereu avioane, pe care micul Ionel le privea ca orice copil pe care îl fascinează zborul.

Și tot aici a avut norocul ca în timpul liceului să fie și elevul lui Theodor Fuchs, neîntrecutul pianist și profesor de pian. Theodor Fuchs locuia pe atunci în Galați cu fratele său, Avram, pe strada Speranței (Col. Boyle) nr. 22. A fost adus în țară chiar de George Enescu, pe care îl acompania la pian în concertele lui pe care le dădea, atât la Galați cât și în multe alte orașe, pe vremea când strângea „un leu pentru Atheneu”. Se poate spune că Theodor Fuchs este cel care i-a îndrumat primii pași spre muzică lui Ionel Fernic. De la el lua lecții de muzică și armonie, compoziție, chitară și pian. El a întrevăzut că acest copil avea talent muzical înăscut și înclinații spre compoziție. Când era în ultima clasă de liceu, Ionel a cântat în fața profesorului său, în primă audiție, prima sa compoziție, pe versurile lui Artur Enășescu: „Cruce albă de mesteacăn” („Cruce albă de mesteacăn/ Răsărită printre creste/ Cine te cunoaște-n lume/ Cruce fără de poveste// Și-n tăcerea nesfârșită/ Sub arcadele de brad/ Nu s-aude decât plânsul/ Cetinilor care cad/ / Cruce albă de mesteacăn/ Biciuită de furtuni/ Peste lemnu-ți gol doar luna/Pune albele-i cununi...”). Era epoca romantismului în floare...

După absolvirea liceului, tatăl său a dorit ca băiatul să se înscrie la o facultate tehnică, după tradiția inginerescă a familiei. Dar, spre deziluzia tuturor, el a optat pentru actorie, meserie detestată pe atunci. S-a înscris la Conservatorul din București, secția artă dramatică, luând și lecții de muzică în paralel, cu Iosif Paschill. În timpul stagiului militar, a urmat Școala de ofițeri de rezervă de infanterie din Ploiești, oraș în care

a rămas până în 1930, și unde a compus cele mai multe din cântecele sale.

Un eveniment tragic s-a petrecut în ziua de 29 august 1930, când vărul său, inginerul aviator George Fernic, care a participat la o demonstrație aeriană pe aeroportul Curtiss Reynolds din Chicago, a căzut cu avionul și și-a pierdut viața. A fost momentul când România a înființat Ordinul „Virtutea Aeronautică”, al cărui brevet nr. 1 i s-a acordat, post-mortem, lui George Fernic.

În același an, Ionel Fernic a părăsit Ploieștiul și s-a stabilit în București, unde, pentru a putea accede la statutul de membru al Societății Compozitorilor Români (pe care l-a obținut la 15 decembrie 1930), a

absolvit mai întâi Conservatorul, unde a studiat cu Ion Soreanu și Aristide Demetriad.

Tot de atunci datează și marea sa pasiune pentru Nunuța Morțun, fiica actorului Ion Morțun de la Teatrul Național, femeia cu care se potrivea din multe puncte de vedere. S-a căsătorit cu ea și împreună au venit la Galați, unde au cântat pe scena Teatrului Central, în spectacolul de revistă intitulat „Rar dar... bine”, de George Mihăilescu (directorul ziarului „Acțiunea”) și Paul Constantinescu, reprezentat în beneficiul Societății V.A.Urechia”. Au interpretat atunci, el voce și ea la pian, tangoul-romantă „E primăvară”, muzică și versuri de Ionel Fernic, compus ca omagiu pentru Colonel Gabriel Marinescu, Prefectul Poliției Capitalei. A fost un spectacol în care interpreții nu erau actori, ci persoane din elita Galațiului, de diferite profesii, membri ai Societății culturale „V. A. Urechia” care își propuseseră să strângă fonduri pentru ridicarea unui Atheneu cultural la Galați (cel care a fost ulterior Teatrul Dramatic „Fani Tardini”). Soției lui i-a dedicat și o melodie, rămasă celebră: „Nunuțo” („...Nunuțo, numai tu/ Doar tu poți să-nțelegi/ Calvarul unei inime pribegi”...)

Ionel Fernic era un artist prin excelență, un idealist, un visător care trăia din ce compunea. Compunea și cânta pentru bani. Era un om vesel, de lume, cânta peste tot pe unde se ducea, se acompania singur la pian, la vioară, era adulat, căutat, îi plăcea să asculte povești și să povestească și el. Și bea... pe banii câștigați ad-hoc. Era omul clipei. Câștiga repede și... cheltuia la fel de repede.

Ușurința cu care compunea îl speria și pe el, aproape: «într-o zi stăteam acasă și exersam la pian. Simțeam oarecare inspirație în acel moment și am luat hârtia și condeiul în mână. După o muncă de o jumătate de oră, am compus „Minciuna”, primul meu tango. Primul meu succes nu m-a îmbătat deloc, căci îmi dădeam seama cât e de ieftin, dar trebuia să trăiesc și m-am pus cu nădejde pe lucru, luptând din răspuțeri să escaladez, cât era cu puțință, zidurile banalității», își descria Ionel Fernic experiența.

Presat continuu de lipsa banilor, în „Balada milionului”, din „Pluviografii” descrie condiția precară a artistului: „Milion cu șase nule și c-un băț în fruntea lor! Numai cât gândesc la tine, fără voie mă-nfior/ Cugetând umplut de scârbă și scuipând ca un birjar/ Câte hârci neputincioase nu te au în buzunar (...)/ Câți poeți cu plete negre nu suspină, milion/ Cerșind dragostea iubitei, cu chitara, sub balcon / Milion, stăpân al lumii și rival cu Dumnezeu / Te urăsc cu-neverșunare, fiindcă... nu te am și eu!“...

A fost un geniu al muzicii, poeziei și improvizației. Ca Sibyla din Cumae, care-și scria profețiile pe frunze de stejar și le răspânda apoi prin lume, așa scria și el, sute de cântece pe partituri volante, pe care le vindea, ca să-i bea cu prietenii. Cu o partitură, dădea de băut la toată lumea. Partituri care au ajuns apoi să se vândă la prețuri incredibile. În București restaurantele pe care le frecventa aveau partituri gata pregătite pentru el. Intra cu prietenii, cerea partitura, se așeza la pian și compunea repede o melodie, semna și o dedica unui personaj din sală dispus să-i plătească consumația... Așa făcea rost de banii cu care putea să bea nu numai în seara aceea, ci mai multe zile la rând.

A fost căsătorit de trei ori. Nici mariajul cu Nunuța Morțun- cu care se potrivea, fiindcă ea îl înțelegea cel mai bine, așa cum îi spune și în cântecul dedicat - nu a durat prea mult.

După ultimul divorț, a abandonat femeile și s-a „însurat” cu aviația. A frecventat cursurile de pilotaj și în primăvara anului 1935 avea în buzunar brevetul de pilot de turism. A fost pilot aviator la Galați și București. A cerut Statului român un avion și, culmea, i s-a dat, dar o avionetă șubredă, pe care el o pilota fericit. Cu ea a traversat Carpații până la Brașov și înapoi, la Băneasa unde a aterizat în uralele bucureștenilor. Îl încântau astfel de bravuri, mai ales că, în 1938, Majestatea Sa Rege Carol al II-lea l-a decorat cu Crucea de Aur a „Virtuții Aeronautice”!

Se zice că îi plăcea să-și ia chitara cu el în avion... Mulți făceau glume pe seama lui, dar nu-i păsa. Pentru a-și stimula adrenalina, a devenit și parașutist, fără a lua lecții pentru asta - mai ales că, în România, prima școală de parașutism a luat ființă în anul 1940.

După primul salt cu parașuta, la 31 mai 1936, pe aeroportul Băneasa, a exclamat, euforic: „Este divină și fantastică, această călătorie în misterioasa și imensa tăcere a oceanului de azur”... Era un artist, nu? A avut zece salturi cu parașuta. În semn de omagiu pentru curajul său, a primit în dar o parașută de la directorul fabricii de parașute, Victor Pușcariu.

Prima dată, la Băneasa, vântul l-a purtat spre șoseaua Ploiești-București. Era să cadă pe firele de înaltă tensiune electrică ale postului de radio. A dat din picioare, s-a smucit și... a aterizat într-un pom. La Moreni, s-a grăbit și nu a controlat bine paftaua de închidere și deschidere automată a harnașamentului, s-a aruncat în gol de la o mie de metri, parașuta s-a deschis și când a auzit un țcănit suspect la pafta, s-a agățat cu mâinile de bretelele parașutei, fiindcă altfel pica în gol. Nici aterizarea nu i-a fost ușoară... La Iași, când s-a deschis parașuta, una din suspante l-a plesnit violent peste obraz. La Câmpina, pentru a ateriza a trebuit să aleagă între o prăpastie, un deal împădurit și o apă... La Piatra-Neamț s-a accidentat la aterizare, încât a trebuit să stea cinci zile la pat. Dar nu s-a liniștit. La Crevedia Mare s-a urcat pe

Ionel Fernic și Nunuța Morțun soția sa.

aripa avionului și de acolo și-a dat drumul în abis, de la 1000 de metri altitudine...

La fel a făcut și la Ismail, pe 4 octombrie 1936, în ultimul miting al anului. S-a urcat în avionul pilotat de Popescu-Oiță. La 800 m a ieșit pe aripă și s-a aruncat în gol. Numai că... a constatat cu groază că plutea deasupra unui sat necunoscut... S-a oprit cu un picior într-un gard, într-o lovitură teribilă, după care și-a pierdut cunoștința.

De la acest accident, piciorul nu și-a mai revenit și a rămas să poarte toată viața un baston, drept pentru care s-a lăsat de parașutism și a primit un post de director al Școlii de pilotaj ARPA de la Cernăuți. Nu pentru multă vreme, însă, pentru că, la 18 iulie 1938, când a murit Regina Maria a României, a dorit foarte mult să vină la înmormântare. În ziua de 22 iulie s-a urcat într-un avion care venea de la Varșovia spre București, convingând un prieten să-i cedeze locul său. Întâmplarea a făcut ca, după o jumătate de oră de la decolare, avionul să fie surprins de o furtună, să se rupă în două și să se prăbușească într-o pădure, între Gura Humorului și Câmpulung Moldovenesc, lângă Stulpicani, Suceava.

Rămășițele pământești ale lui Ionel Fernic au fost aduse la București și incinerate la Crematoriul „Șerban Vodă”, pe 29 iulie 1938, în prezența a mii de fani și în sunetele romanțelor și tangourilor sale, cântate de tarafurile capitalei. Pe 20 iulie 1984, urna funerară a fost mutată la Cimitirul Ghencea-militar și depusă, în cadrul unei ceremonii, la mormântul Lt. Col. av. Traian Dumitrescu Popa.

Deși a trăit de azi pe mâine, Ionel Fernic a lăsat în urma lui o avere! Chiar se spunea: „Omul acesta nu are bani, dar are aur”! Peste 400 de compoziții nemuritoare, printre care Pe boltă când apare luna (Minciuna), Iubesc femeia, Adio doamnă, Cea din urma seară, Scrisoare de-amor, Romanța celei care minte, Îți mai aduci aminte, doamnă, Aprinde o țigară, Nunuțo... au fost cântate ani la rând. Erau interpretate în restaurante, la terase, în spectacole și pe discuri, de soliști celebri, ca Jean Moscopol și Cristian Vasile. Astăzi, din păcate, românii au uitat să mai cânte, iar „șansonetele” lui Fernic sunt, pentru mulți, „prăfuite” deja. Nostalgicii, însă, le mai pot asculta cu plăcere pe discuri „His master’s voice” sau „Columbia”, ori mai simplu, pe Internet...

Dar Ionel Fernic a fost și un scriitor prolific. L-a tradus (printre primii) pe Omar Khayyam, a scris texte muzicale, articole de revistă, cronici rimate, comedii muzicale... La 26 de ani, în 1927, publica volumul de schițe „Misterele din Mizil”, iar un an mai târziu, volumul de poezii „Prăpăstii” și legende populare „Gruia cel voinic și Moș Novac, tatăl său”. Spirit critic și cu mult umor, a fondat și o revistă satirică pe care a intitulat-o „Să nu te superi că te-njur”... Toate acestea au rămas, desigur, în biblioteci.

Acum, la 120 de ani de la nașterea lui Ionel Fernic (29 mai 1901), acest geniu al muzicii ușoare românești, om de litere și artist desăvârșit, ne amintim cu dragoste și recunoștință de cel care, în numai 37 de ani, a lăsat românilor o moștenire greu de egalat.

(surse: Constantin Ucrain - „Compozitorul înălțimilor. Ionel Fernic”, „Oameni în memoria Galațiului. Aniversări 2008”, Editura AXIS LIBRI, 2009; Wikipedia; fotografiile aparțin colecției DAN ANTONIU, București,)

MORPHOCHROMA

In memoriam: Pictorul Marcel Bejan

În seara zilei de 3 mai a încetat din viață pictorul Marcel Bejan, președinte de onoare al Filialei Galați a UAPR, unul dintre artiștii de notorietate ai mișcării plastice gălățene, dascăl și pedagog ilustru, care timp de peste 40 de ani a slujit cu pasiune și dăruire învățământul preuniversitar din urbea dunăreană.

S-a născut la 12 februarie 1937 în comuna Stănilești din județul Vaslui. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, București, secția pictură, clasa profesorului Octavian Angheluță (1965). A venit la Galați cu repartitie guvernamentală, funcționând ca profesor de Educație Plastică la mai multe școli. A fost membru al U.A.P. R. din 1968. Și-a organizat expoziții personale la Galați (1976, 1985, 1994) și la San Giovanni Valdarno, Provincia Arezzo, Toscana, Italia (1996). Din 1965 a participat la expozițiile cu caracter local, județean, interjudețean și național ale Filialei Galați a U. A. P. R., precum și la numeroase manifestări de profil cu caracter național și internațional: Bienala tineretului, București (1969); Anuale și Bienale de pictură și sculptură (1971, 1975, 1978, 1980, 1985, 1988); „Vronețiana”, Suceava (1979); „Fii ai meleagurilor vasluiene”,

Vaslui (1981); Salonul Moldovenilor, Muzeul de Artă Vizuală Galați (1992); „Trei filiale dunărene - Galați, Brăila, Tulcea”, Galeria de Artă „Apollo”, București” (1992); România-Arte - Italia (Museo dell'Automobile, Italia) și Muzeul de Artă Vizuală Galați (1992); „Natura moartă în plastica românească”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați (1994); Bienala Internațională de Artă „Ion Andreescu”, Buzău (1998) etc. A participat la Taberele de creație de la Galați (1973, 1975); Brăila (1976); Deva (1978); Valea Doftanei (1983) și Seini - Baia Mare (1985). A fost distins cu Premiul Filialei Galați a U. A. P. R. pentru întreaga activitate (2016). Lucrări ale sale se găsesc în patrimoniul muzeelor de artă din Galați, Focșani, Brăila, Iași și în colecții private din România, Israel, S.U.A., Grecia, Italia, Canada.

Pictura lui Marcel Bejan se revendică în ceea ce are ea esențial de la lumea reală, pe care o transfigurează, o ridică la rangul de metaforă sau de simbol, îi imprimă pecetea propriei fantezii. A cultivat cu precădere peisajul, compoziția cu mai multe personaje, natura moartă, florile și portretul. În pictura de șevalet a realizat și o combinație a genurilor: natură statică-peisaj, portret - peisaj - natură statică. În arta peisajului a abordat îndeosebi tematica citadină. Trăind într-un oraș precum Galațiul, pictorul a surprins în pânzele sale și unele aspecte ale peisajului industrial,

Biserica Sf. Nicolae - Galati

dar cel mai mult l-au atras străzile și casele vechi, unele de-a dreptul umile, cărora le-a restituit acel parfum și acea poezie de odinioară. L-au atras de asemenea arhitectura lăcașurilor de cult ortodox, atmosfera încărcată de mister divin din preajma lor, albul zăpezilor căzute pe malul înalt din stânga Dunării. Anotimpul hibernal i-a prilejuit chiar crearea unui ciclu intitulat „Case din deal”, de un lirism și o frumusețe cu totul deosebite. Atmosfera este când bacoviană, așa cum se întâmplă în „Iarnă I”, unde griurile, albastrul-violet și roșul-cărămiziu predomină, când luminoasă, strălucitoare, grație albului zăpezii care inundă suprafața spațiului plastic („Noian de alb”, „Iarnă II”). În alte lucrări ca „Ger”, „Farmecul nopții de iarnă”, Marcel Bejan surprinde prin ingeniozitatea cu care reușește să redea senzația de frig, pustietatea străzilor, cufundarea în somn a caselor și arborilor, dar și farmecul astrului nopții care face ca zăpada de pe străzi și de pe acoperișuri să capete sonorități muzicale.

Florile lui Marcel Bejan sunt adevărate poeme cromatice. Le-a immortalizat în multe naturi statice, grupate în buchete, crescând în ghivece, vecine cu fel de fel de fructe, cu albume de artă și cu alte elemente de recuzită, emanând lumină și prospețime, candoare și grație, totul exprimat cu un penel sigur, în forme clare, într-o cromatică sensibilă, cu grafisme de mare finețe și modulații tonale ce ating rafinamentul.

Cu pasiune s-a apropiat și de figura umană. Și-a pictat mama, fiicele (Simona și Diana), soția (conf. univ. dr. Doina Bejan), surorile, vecinii de atelier (pictorul Gheorghe Mihai-Coron și sculptorul Silviu Catargiu), prietenii sau unele personalități ale istoriei și culturii românești. A surprins omul în ipostaze ale muncii, în procesul creației sau în momente de relaxare. A adus, de asemenea, în prim-plan chipuri de rapsozi populari, de instrumentiști, de oameni simpli sau pur și simplu a configurat personaje alegorice.

Tablourile lui Marcel Bejan, indiferent de motivele pe care le conțin, farmecă ochiul, sunt rezultatul unei stăpâniri depline a meșteșugului, a orchestrării culorilor în armonioase acorduri tonale, a unor clarobscururi subtil realizate, a respectului pe care artistul îl manifestă pentru știința compoziției, pentru echilibrul ansamblului, dar și pentru figurarea elementelor de detaliu atunci când acestea sunt necesare.

Prin încetarea din viață a lui Marcel Bejan, plastica gălățeană suferă o grea pierdere. Ne mângâiem cu gândul că tablourile lui își vor revărsa în continuare lumina de pe simezele muzeelor, din galeriile de artă, din colecțiile private sau din paginile albumelor de artă în care pictorul a fost inclus.

Dumnezeu să-l ierte și să-i odihnească sufletul în Împărăția Sa!

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (166)

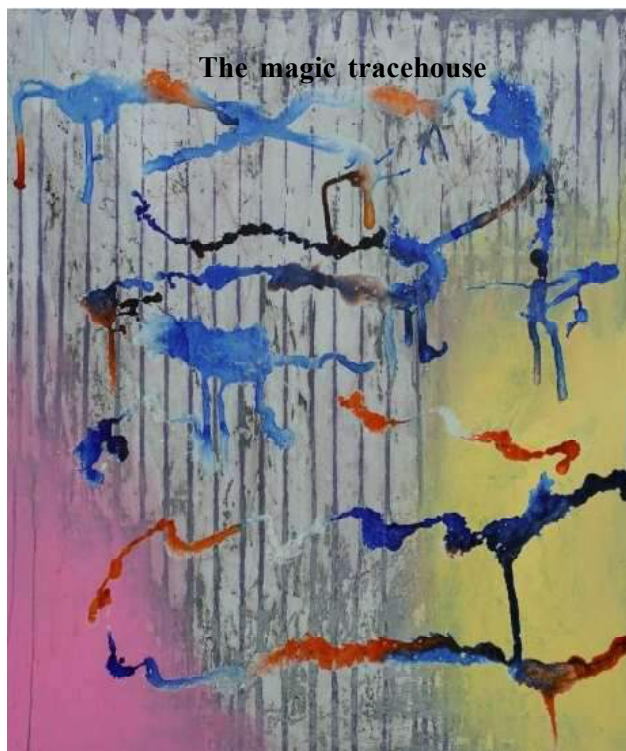
MITACHE (MUSINCHEVICI),

Ruxandra - pictor (soră geamănă cu plasticiana Ioana Musinchevici). S-a născut la 16 aprilie 1979 în Galați. A absolvit Universitatea Națională de Arte din București, specializarea pictură, clasa prof. univ. dr. Cătălin Bălescu (2002). Din anul 2010 este stabilită în Elveția, la Basel. Expoziții personale: „Bricks / Cărămizi”, pictură, UNAgaleria, București (2002); „Corespondență metamorfozată”, Issuu Platform, Web (2015); „Deschidere”, Artă video, 65 de video-uri interactive, Proiect online, iPad, iPhone, IOS (2016); „Fără titlu (sunet de meditație)”, Vitrine, Bureau 141, CH (2018); „Synaesthesia dream”, pictură, L’etager 13, Lausanne, CH (2019). Participări la expoziții de grup: Festivalul de Artă „Student Fest”, Timișoara (1996); „Grădina secretă”, instalație, Muzeul de Artă Vizuală, Galați (2002); Expoziție caritabilă organizată de Tempo Advertising, București (2003); „Camuflaj”, instalație, Galeria ARK, București (2009); Proiectul de artă urbană „Uranus Project” (2009); Expoziție de pictură - Festival Contemporary Visions, Art Cloud #3, Gallery Via Larga, IT (2013); „Picturi murale augmentate pe pânză” - Instalație - Atopie - Dr. Kuckucks Labrador, Projektraum, CH (2014); „Insula Normanzilor”, instalație interactivă, Regionale 15

CargoBasel, CH (2014); „Documente de margini”, expoziție de pictură - The Lite Room Gallery, CH; „Sous le signe de Pierre Lemaire”, expoziție de pictură, Choeur de Domange -Chateau la Grande Riedera, Le Mouret, Franța (2016); „Grădina fără titlu” - Fotografie analog - Cartea Findings on Light, Par Foundation, Lars Muller Publishers, NL - CH (2016); Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, Galați (2020); „Mise en forme”, Centrul Medical Lausanne Quest (2020/2021). Participări la Festivaluri de Artă Video (Selecție): „Locurile dronei”, Aplicație mobilă interactivă - Espacio Enter, New Media Festival, ES (2013); „Reacție” - International Short Silent Film Celebration, Gate 3 Gallery, IL (2017); „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” - Voices from the Waters International Traveling Film Festival, IN (2017); „Grafiti digital” - Midwest Sci-Fi Short Film Festival, Semifinalist, US (2017); „Camera RGB - Roma Cinema Doc, March Selection, IT (2017); „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” -Super 9 Mobile Film Fest, Aprilie Selection, PT (2017); Digital Graffiti video - Noisefloor Experimental Film, UK - Cinesonika, US (2017/2018); „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” - Short+Sweet Film Manila, Filipine (2017); „Oglinda de primăvară” - Largo Film Awards, March Selection, CH (2017), „Oglinda de primăvară” - Fonlad Video & Performance Art Festival, PT; „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” -Mr. Mov, International Video Art Festival, IT (2017); „Camera RGB” - Society for Photographic Education (SPE) Northwest Conference,

Sinasthesia dream nr 2

US(2017); „Structuri macro exotice” - 60 Seconds Film Festival, DK (2018); „Iluminare naturală” - Contemporary Landscape - CICĂ Museul of Contemporary Arts Korea, KR (2018); „Oglinda de primăvară” -International Motion Festival Cyprus (IMF), CY (2018); „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” - Buddha Internațional Film Festival, India (2018) ;Auzind soarele, este întotdeauna un spectacol de lumină în mișcare lentă - Beijing International Short Film, CN (2018). „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” - Sydney Short Film Festival, AU(2019) ; „Spectacolul fără titlu”, Delete TV, UK (2019); „Structuri macro exotice” - ESMoA Video Art + Film Festival SPROUT, US (2019); „Spring Mirror / Oglinda de primăvară” - iSmart Films Festival, PK (2020); „Grafiti digital” - ALC Videoart Festival (ES); „Spectacolul fără titlu” - Inca Imperial International Film Festival, PERU (2020); Festivalul SIMULTAN, Comenduirea Garnizoanei Timișoara (2020). Participări la Tabere de creație: Brașov (1996); Rezidență artistică în Franța - Ige, (2015). Are lucrări în colecții private din România, Franța și Elveția (Basel, Lausanne, Geneva).

Formată în învățământul artistic liceal și superior din România, Ruxandra Mitache s-a afirmat în pictură, grafică, instalație, artă fotografică și video mai cu seamă în Elveția, unde trăiește de mai bine de zece ani, creațiile ei fiind apreciate nu numai în țara de adopție, dar și în Italia, Franța, Austria, Australia, Cipru, Peru, China, Grecia, India,

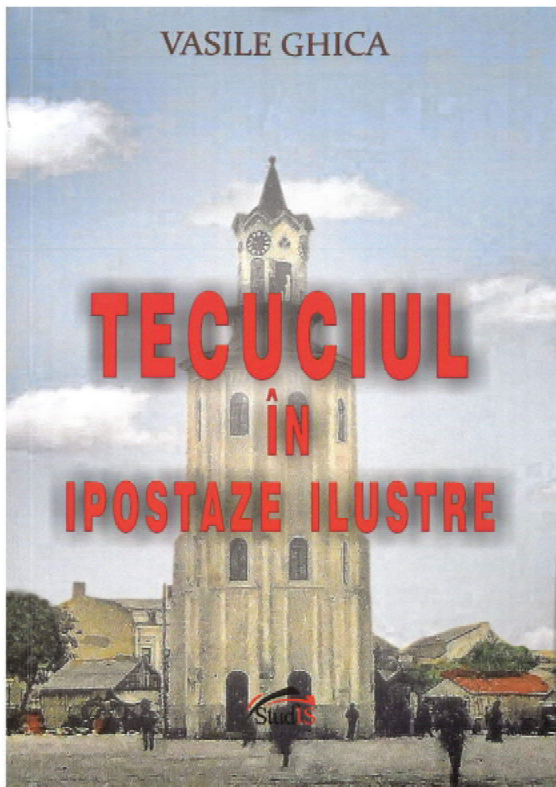
Coreea de Sud, Marea Britanie, Filipine, S. U. A. etc. Palmaresul expozițional, numeroasele

participări la festivaluri de artă video stau mărturie în acest sens, vorbind despre o artistă căreia problemele lumii contemporane nu-i sunt indiferente, căutând prin mijloacele care le are la dispoziție să le illustreze, să le supună dezbaterii sau să propună soluții inovative care să conducă la rezolvarea lor. În pictură și grafică mizează mult pe forța sugestivă a culorilor, demersul ei fiind orientat în mod deosebit spre zona abstracției lirice. Este preocupată de interacțiunea luminii în diferite medii, de relațiile care se creează în natură, de influența benefică sau distructivă a omului asupra arealului în care trăiește. Ciclul de lucrări care formează proiectul „Synaesthesia Dream”, din care am avut posibilitatea să vedem mai multe imagini, constituie o încercare reușită de transpunere metaforică a unor senzații diferite în limbaj grafic și coloristic. Tablourile, de dimensiuni 180 x 45 cm., realizate în tuș colorat pe hârtie chinezească, prevăzute în partea superioară și în cea inferioară cu baghete de bambus, prin compoziția lor, au mai mult aspectul unor tapiserii gata oricând să înlăture rigiditatea și răceala unor pereți interiori, răspândind lumină și căldură, făcând astfel ambientul plăcut și atrăgător. Pictate în registre verticale, fiecare având alte motive iconice, aceste lucrări rețin prin senzația de viață trăită pe care o induce receptorului, prin culorile vii, proaspete, prin lirismul lor debordant. Este o întâlnire agreabilă cu arta unei creatoare pentru care optimismul pare să fie starea ei firească, optimism menit să-i bucure și să-i fortifice și pe cei care se vor afla în față cu arta sa.

Consemnări Vasile Ghica: „Tecuciul în ipostaze ilustre”

O carte care se citește pe nerăsuflăte, deși nu e roman polițist. Sau poate metaforic este, deoarece încearcă să răspundă măcar la întrebările: De ce nu e văzut Tecuciul în adevărata sa lumină? Cine a „ucis”/ „ucide” interesul localnicilor, al românilor și al lumii pentru cunoașterea pe deplin a istoriei cu adevărat remarcabile a acestei așezări care numără puțin peste 30.000 de suflete? Or, decât să găsească vinovații pentru starea de fapt și de adevăr existentă, scriitorul Vasile Ghica (poate, mult mai cunoscut și prețuit în țară și în afară decât în orașul unde trăiește) alege calea demonstrației, a expozeului scris, oferindu-ne această carte cu adevărat senzațională. Și nu exagerez deloc. Fiindcă oricine o citește, mai cultivat și aparent bine informat fiind, încă are de aflat lucruri pe care nu le știa ori poate nici nu le bănuia a se fi întâmplat la Tecuci.

Ca manieră de alcătuire a cărții autorul alege „dialogul în oglindă”, volumul de 161 de pagini (cărora li se adaugă aproape 60 de pagini de ilustrații) fiind astfel o conversație a scriitorului cu sine însuși, discuție ce facilitează mult lectura și simplifică difuzarea de

informații. Și, pentru a ne clarifica sau poate a ne incita la citirea cărții, pe ultima copertă ne sunt oferite succint argumentele istorice care impun localitatea pe un loc mult superior decât se află acum în ochii multor contemporani. Iată-le, expuse succint: Tecuciul este oraș al Unirii Principatelor, deoarece „în 1857, tecuceanca Cocuța Conachi a schimbat, pentru multă vreme, destinul poporului român”; este oraș erou, fiindcă „în vara anului 1917, în Tecuci, erau mii de răniți, cercetași morți, refugiați. Dacă pompierii orașului nu salvau de la incendii trenurile cu alimente și muniții, victoria de la Mărășești ar fi fost incertă. Frontul celei mai mari bătălii din istoria modernă a României a fost condus de la Tecuci”. Iar distanța dintre Tecuci și Mărășești este, adaug eu, de numai 20 de km! Continuăm lista argumentelor pro Tecuci. Nasc și aici oameni celebri. „În prima jumătate a secolului trecut, când erau 72 de județe, inclusiv Tecuciul, așezarea și localitățile componente din vechiul județ au dat țării 17 academicieni. Și fiindcă e vorba despre personalități, în general, care își au rădăcinile sau au trăit aici, să înșiruim câteva, prezentate în mai multe planșe de ilustrații: Costache Conachi, Anton Cincu, Tache Anastasiu, Iorgu Iordan, Mihail Manoilescu, Ion Petrovici, Calistrat Hogaș, Tudor Pamfile, Stefan Petică, Vasile Pârvan, Anghel Rugină, Anghel Saligny, Smaranda Brăescu, George Apostu, Natalia Negru, Hortensia Papadat-Bengescu, Dimitrie Anghel, Gheorghe Petrașcu, Tamara Buciuceanu, Mircea Bașta și alții. Alte argumente: Tecuciul a fost „sufletul cercetășiei, aici fiind ridicată prima statuie din Europa, în memoria cercetășilor eroi”. A fost numit Mica Vienă, „pentru că la Ateneul Fundației Pelin au loc, aproape săptămânal, concerte de muzică clasică, susținute de mari interpreți români și străini” Este capitala aforiștilor români de pretutindeni, deoarece cartea „Gânduri desenate”, realizată de copiii noștri a fost tipărită la Beirut, în șase limbi, cu un tiraj de 3 000 de exemplare”. Și, adaug eu, pentru că sufletul mișcării aforistice este nimeni altul decât scriitorul Vasile Ghica, prozator, cu numeroase cărți de aforisme, prezent în antologii de profil, editate în străinătate, premiat de filiala Bacău a USR, din care face parte, însă mai ales la Beirut și Torino, el fiind creatorul Festivalului Internațional al Aforismului de la Tecuci, aflat (anul trecut) la ediția a patra. Și în fine ultimul argument

expus pe coperta a patra: Tecuciul a fost (este?) leagănul aviației române, „aici formându-se 20.000 de piloți”. Pe parcursul derulării textului, autorul insistă și argumentează în legătură cu motivele expuse deja pentru a fi așezat Tecuciul într-o lumină mai favorabilă. Insistăm în legătură cu meritele istorice ale Cocuței Conachi-Vogoride, căreia autorul i-a consacrat o monografie, în care a comparat-o cu Ioana d’Arc, „pentru că fiecare dintre ele și-a salvat țara în situații extreme”. Iar prof. univ. Cristian Pârvulescu, istoric de meserie, susține: „Nu vigilența unioniștilor, ci curajul soției caimacamului a permis descoperirea modului în care au fost falsificate rezultatele consultării (divanului ad-hoc) din Moldova. Ceea ce a urmat știm, dar fără contribuția Cocuței Conachi ar mai fi existat vreo Unire?” Iată ce spune și Nicolae Iorga despre gestul patriotic al acestei doamne: „Cocuța Vogoride, soția caimacamului, potrivnic Unirii, a fost una dintre cele mai frumoase icoane de vrednică româncă pe care a avut-o Istoria Țării.” Iată de ce trebuie să fie așezată la locul său personalitatea fiicei lui Costachi Conachi. Iată de ce bustul sculptorului Dan Mateescu, făcut în memoria ei, este un gest de toată lauda. Dar lucrarea de a-i cinsti aducerea aminte a avut, se pare, și opoziții săi. Deocamdată...

În legătură cu personalitățile pe care le-a dat așezarea, reamintim, gest pe care îl găsim consemnat și amplu argumentat și în carte, că Vasile Ghica este autorul unei monografii cu titlul „Nasc și la Tecuci oameni”, precum și a unui mic dicționar enciclopedic cu acest titlu, unde sunt prezentate peste 300 de nume, însoțite de minime referințe. Încheiem această prezentare cu un apel făcut de autor către reprezentanții administrației locale: „Stimați lideri, vremurile sunt grele, economia noastră nu este așezată. Oamenii își procură greu cele necesare existenței. Nu trebuie neglijată însă nici cultura. Ea va da roade mai târziu și o va face înzecit. Vă rog să fiți convinși că ierarhizarea indivizilor, a localităților și a popoarelor este arbitrată de cultură.”

Profesorul și scriitorul tecucean Vasile Ghica a împlinit în toamna anului trecut (pe 8 noiembrie) vârsta de 80 de ani. Cartea aceasta, apărută în 2021, degajă însă atâta energie spirituală și dragoste față de semeni, față de orașul în care autorul trăiește de foarte mulți ani, încât ești tentat să-l socotești mult mai tânăr pe cel care a alcătuit-o. Merită să fie căutată, procurată și citită din scoarță în scoarță.

Dan Plăeșu

Revista Dunărea de Jos
EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
Președinte: COSTEL FOTEA
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Manager: Viorel Sandu

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583 - 0225

Din sumar:

Concurs Național de Interpretare „Pianul Fermecat”- p.1,2,3,4,5; Profesori al Școlii de Arte, autor Eduard Mihalcea- p.6; Caleidoscop- p.7,8,9; Abecedar istoric gălățean, autor Victor Cilincă- p.10; Rusaliile, autor Laura Panaitescu- p.11; Folclorul românesc prezentat a fi... tradițional sârbesc, autor Ioan Horujenco- p.12,13,14,15; Călușul vâlcean între ritual și spectacol, autor Amalia Boari- p.16,17; Rusaliile de odinioară, autor Ștefan Coman- p.18,19,20,21; Zamfir Dejeu, autor Ioan Horujenco- p.22,23,24; Poezie de Eugenia-Daniela Lupașcu- p.24,25; Revista oficiului național de turism, autor Radu Moțoc- p.26,27; Cruciadă în Europa Overlord-Normandie, autor Eduard Mihalcea- p.28,29; Cronică de carte, realizată de Octavian Mihalcea- p.30; Nebuna, autor Gheorghe Bacalbașa- p.31; Dan Ravaru, un profesor, un om, un prieten drag, autor Dan Horgan- p.32,33; 120 de ani de la nașterea lui Ionel Fernic, autor Violeta Ionescu- p.34,35,36,37; Morphochroma, autor Corneliu Stoica – p.38,39; Dicționar artiști plastici gălățeni, autor Corneliu Stoica – p.40,41; Cronică de carte realizată de Dan Plăeșu- p.42,43

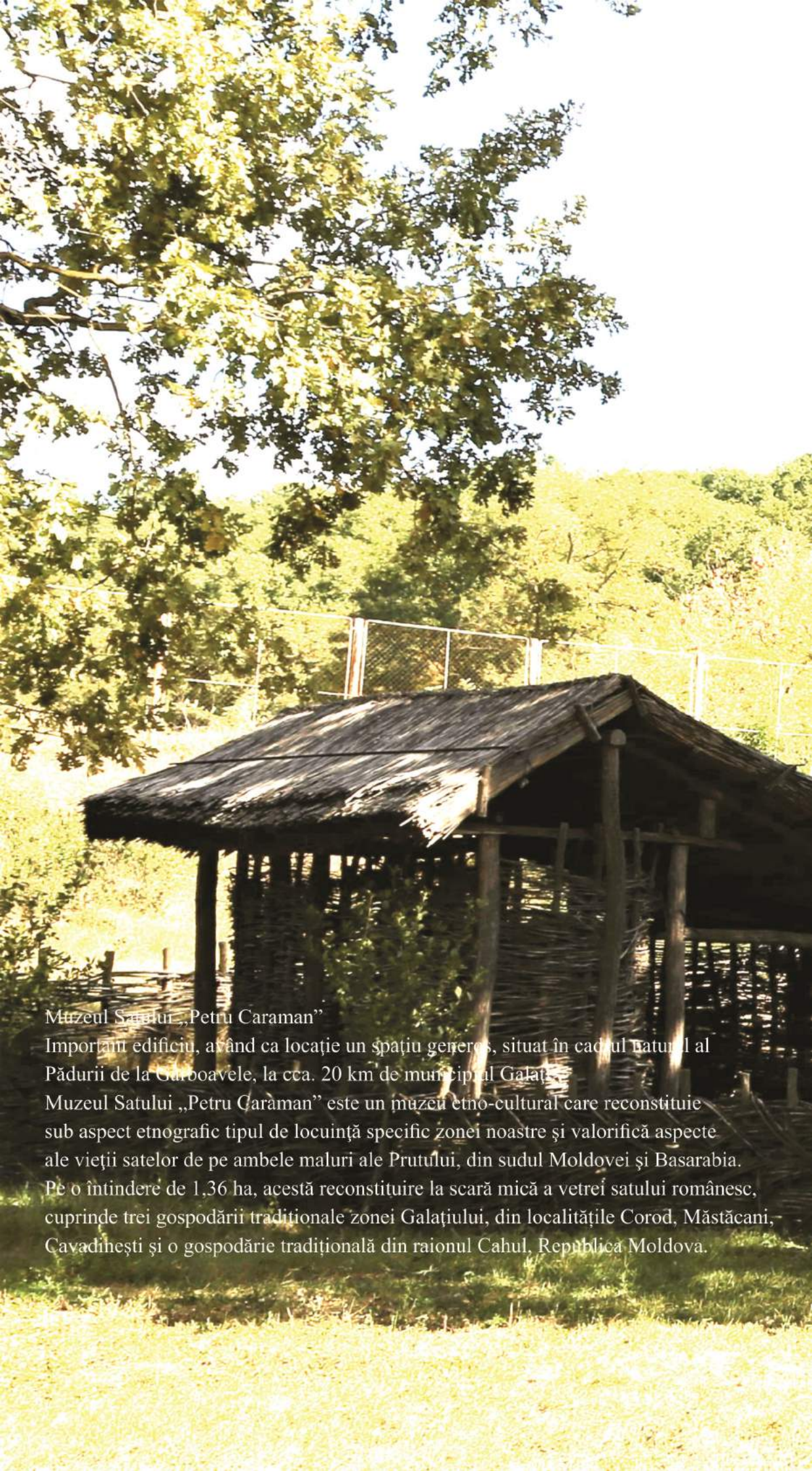
Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției.

Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

Muzeul Satului „Petru Caraman”

Important edificiu, având ca locație un spațiu generos, situat în cadrul satului al Pădurii de la Garboavele, la cca. 20 km de municipiul Galați.

Muzeul Satului „Petru Caraman” este un muzeu etno-cultural care reconstituie sub aspect etnografic tipul de locuință specific zonei noastre și valorifică aspecte ale vieții satelor de pe ambele maluri ale Prutului, din sudul Moldovei și Basarabia. Pe o întindere de 1,36 ha, această reconstituire la scară mică a vetrei satului românesc, cuprinde trei gospodării tradiționale zonei Galațiului, din localitățile Corod, Măstăcani, Cavadihești și o gospodărie tradițională din raionul Cahul, Republica Moldova.

Galati, cod 800008, str. Domneasca, nr. 61
Tel-Fax: 00 40 236 418400; 00 40 236 415590
E-mail: office@ccfj.ro; revistadunareadejoi@ccfj.ro
www.ccfj.ro

